

Det svenska satsadverbialet ´ju´ och dess motsvarigheter i översättningar till kroatiska

Bertović, Matea

Master's thesis / Diplomski rad

2019

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, University of Zagreb, Faculty of Humanities and Social Sciences / Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:131:580002>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-08-11**

Sveučilište u Zagrebu
Filozofski fakultet
University of Zagreb
Faculty of Humanities
and Social Sciences

Repository / Repozitorij:

[ODRAZ - open repository of the University of Zagreb
Faculty of Humanities and Social Sciences](#)

FILOSOFISKA FAKULTETEN
INSTITUTIONEN FÖR SKANDINAVISTIK

Matea Bertović

**DEN SVENSKA PARTIKELN *JU* OCH DESS
MOTSVARIGHETER I ÖVERSÄTTNINGAR TILL
KROATISKA**

Masterarbete

Handledare: Goranka Antunović, fil. dr.

Zagreb, september 2019

INNEHÅLL

1. INLEDNING	1
2. BAKGRUND	2
2.1. Diskurspartiklar	3
2.2. Diskurspartiklar som översättningsproblem	7
2.3. Diskurspartikeln <i>ju</i>	8
2.4. Tidigare forskning om <i>ju</i>	9
2.5. Motsvarigheter av <i>ju</i> i kroatiska	12
3. MATERIAL	15
4. METOD	18
4.1. Flerspråkiga korpusar	18
4.2. Kommunikativ ekvivalens	18
4.3. Kategorisering	20
5. KVANTITATIVA RESULTAT	22
6. KVALITATIV BESKRIVNING AV RESULTAT PER KATEGORI	24
6.1. Kommunikativ ekvivalens	24
6.1.1. Direkta kommunikativa motsvarigheter	24
a) <i>pa</i>	24
b) <i>ipak</i>	26
c) <i>i</i>	28
d) <i>jer</i>	29
e) <i>a</i>	29
f) <i>tako</i>	31
g) <i>sasvim</i>	31
h) Kombinerade direkta motsvarigheter	32
i) Andra direkta motsvarigheter	32
6.1.2. Indirekta kommunikativa motsvarigheter	33
6.2. Utelämning	37
7. DISKUSSION OCH SLUTSATS	38
KÄLLOR	40
Litteratur	40
Orböcker	43
Korpus	44
BILAGAN: KORPUS	46

1. INLEDNING

Den svenska partikeln *ju* är ett ord som förekommer ofta i det svenska språket, särskilt i talat språk. Det betraktas som småord, det vill säga det tillhör en samling korta, obetonade diskurspartiklar som ofta anses betydelselösa. *Jus* status som diskurspartikel kan märkas i dess multifunktionalitet samt en betydelse som kan vara svår att definiera och i hög grad beroende på sammanhang. Diskurspartiklar kan vara unika för ett språk och med tanke på att inga två språk är lika, kan lämpliga formella motsvarigheter vara svåra att hitta – ju mer språken skiljer sig i struktur och form, desto svårare. I sådana fall kommer översättare i stället att sträva efter att hitta en lösning som kan uppfylla diskurspartikelns funktion i precis detta specifika sammanhang. En bra översättning och framför allt en bra litterär översättning speglar dock inte den ursprungliga texten ord för ord utan använder käll- och målspråkets egenskaper för att skapa en lämplig text anpassad till läsaren, målspråket och målkulturen. Vidare är det allmänt känt att diskurspartiklar kan vara svåra att översätta, eftersom de inte har någon propositionell betydelse och betraktas faktiskt som frivilliga och onödiga i texten. Följaktligen kan sätten på vilka översättare hanterar dem vara olika – om de utelämnar partiklarna eller överför dem, på vilket sätt de gör det senare – och de är likaväl intressanta att observera. Av den anledningen har översättningskorpora noterats som ett värdefullt verktyg för att undersöka diskurspartiklar och deras betydelser, eftersom "translators do not translate in isolation but rather choose a correspondence for a linguistic element in a particular context" (Aijmer et al. 2006:111) och parallela korpora erbjuder oss just möjligheten att observera deras val och vad kunde ha påverkat det. Genom undersökning av översättarnas lösningar får vi i sin tur inblick i partiklarnas funktioner och pragmatiska betydelser i källspråket, vilket utgör en fruktbar studie när man tar hänsyn till deras kontextavhängig och multifunktionell natur. Denna studie intresserar sig för hur kroatiska översättningar behandlar den svenska partikeln *ju* med avseende på gapet mellan de två språken. Genom att studera skriftliga översättningar undersöker jag hur *ju* översätts i kroatiska översättningar, vilka lösningar som vanligen används till samt vissa sammanhang eller funktioner specifika lösningar förekommer i.

2. BAKGRUND

Innan jag börjar med analysen av min korpus ska jag diskutera *ju* och hur det kommer att ses i denna studie med avseende på dess kategorisering. Olika författare har använt olika termer för kategorier som *ju* kunde passa in i beroende av den pragmatiska funktionen som de velat framhålla; bland de myntade finns termer såsom "talarattitydsadverb(ial)" (Teleman 1974; Östman 1979), "talaktsadverb(ial)" (Andersson 1976; Aijmer 1979; Eriksson 1988), "vaghetsmarkörer" (Aijmer 1985), "diskurspartiklar" (Saari 1994; Lindström 2005), "diskursmarkörer" (Eriksson 1997), "modala partiklar" (Lindström 2005), "samtalspartiklar" (Kotsinas 1994) m.fl. (som det står i Svensson 2009:24). I vardagspråket hör man dock antagligen oftast beteckningen "småord" och "diskurspartiklar" – främst beskriver man de som små ord som "inte tillför någon egentlig information till texten där de förekommer" utan istället handlar de om "mer abstrakta saker", som samtalarnas inställningar eller känslor, och innehåller en viktig pragmatisk funktion (Andersson 2010:30). Innan jag börjar beskriva *ju*s pragmatiska funktioner och själva undersökningen, behöver partikeln beskrivas ur en grammatisk och syntaktisk synvinkel.

I svenskan, som är ett SVO-språk, har *ju* adverbieell funktion och det förekommer vanligen i mittfält, dvs. i ordföljden subjekt + verb + modalpartikel: *Han gick ju hem.* (Höglund 2018:4). *Ju* kan också uppträda i efterfältet eller som dubbling i båda platser för att ge ytterligare tyngd till ett påstående: *Det var ju bara på skoj ju.* (Eriksson i Adolfsson 2008:8). Dess adverbieella funktion betonas i termerna som "talaktsadverbial" och "talarattitydsadverbial", men andra framhåller i stället dess beteckning som partikel. En sådan klassificering är intressant eftersom de flesta ordböcker (Lexin, SO, SAOB, SAOL) räknar *ju* under ordklassen adverb, så en förtydligande behövs. Skillnaden är att det inte finns någon formell klass som heter partiklar i svenskan, i motsats till det kroatiska språket där adverb och partiklar utgör två olika ordklasser av oböjliga ord (Silić och Pranjkić 2007:39). "Partiklar" anses i stället vara en "vag grammatisk term" som innehåller en samling oböjliga ord (NE online). SAG (1999) har snarare samlat ord som hör till småord eller modalpartiklar under samlingsnamnet "satsadverbial", som fungerar som "en kommentar till satsinnehållet eller till den språkhandling som uttrycks med satsen" (del 4:84), även om termen betraktar syntaktisk funktion, inte ordklassen.

Bolanders *Funktionell svensk grammatik* (2012:152) klassar *ju* under en typ adverb kallad "satsadverb" eller "modalt adverb", vars uppgift är "att modifiera eller förtydliga hur en hel

sats ska uppfattas" snarare än att påverka bara ett ord eller fras i meningen. Ytterligare placeras adverb liksom *ju, väl, va, liksom, förstås* och *naturligtvis* under en vidare underklass nämnad "talarattitydsadverb" eller "talaktsadverb", som starkt beror på sammanhang och "avslöjar talarens attityd till det som sägs" samt "ger en anvisning om hur det bör uppfattas av mottagaren" (ibid. 152). Dessa termer motsvarar den tidigare nämnda "talarattityds-" och "talaktsadverbial", bara med betoning på ordklassen i stället för syntaktisk funktion. Satsadverb är, alltså, ordklass som fungerar som satsadverbial.

Beträffande termen "partikel" erbjuder SAG (1999) flera beskrivningar, varav speciellt modalpartiklar förklaras som "vanligtvis obetona[de] satsadverbial som särskilt används i talad kommunikation" (del 1:207). Den säger inte något om partiklar som ordklass, troligen därför att termen "partikel" betraktas i stort sett som "sammanfattande beteckning för adverb, prepositioner, konjunktioner, interjektioner" m.fl. (SAOB online). Enligt SAOB är partiklar ord "vars grammatiska art man icke kan [eller] bryr sig om att närmare bestämma" (ibid.). Aijmer (1996, i Noren 1997:326) föredrar att kalla *ju, visst, väl* och *nog* för partiklar och urskiljer huvudfunktioner som är "dels epistemiskt modala, som gäller talarens attityd till yttrandet vad beträffar grad av säkerhet och evidensstyp, dels diskursivt modala, då även talarens förhållande till lyssnaren kommer in".

Ju räknas därför som både adverb och partikel, men fungerar som satsadverbial och klassificeras officiellt under denna kategori i SAG (del 4:114). I denna studie har jag valt att referera till *ju* som partikel och utifrån de många termerna som framhåller *jus* pragmatiska funktioner kommer jag att använda termen diskurspartikel.

2.1. Diskurspartiklar

Diskurspartiklar eller småord ses ofta som onödiga och meningslösa ord som främst förekommer i talat språk och hindrar kommunikation i stället för att göra det mer effektivt. Översättningsforskaren Jenny Mattson sa dock i en intervju med J. Lundgren (2009) att de bör ses som "dekoration", snarare än "skräpord", eftersom "de har en strukturerande funktion i språket och är lite som ett smörjmedel i kommunikationen". Åsikterna verkar skilja sig beträffande hur mycket diskurspartiklar kan vara nyttiga i diskurs, vare sig det allmänna åsikter eller de i akademiska kretsar, och trots många forskningar som har inspirerats av debatten är det fortfarande svårt att nå enighet. En enkel definition av diskurspartikel är att de markerar diskurs och fungerar som "a guide for the interpretation of utterances" (Louwerse och

Mitchell; Saez 2003 i Degand et al. 2013:8). En annan är att diskurspartiklar "help to structure the communication process and to embed utterances into their communicative context" (Foolen 1996:1). En mer poetisk beskrivning skulle vara Walrods (2006:4):

"They are like cues or road signs which guide our processes of text comprehension and interpretation ... Rather than restraining us from our presumed efforts to make a wrong interpretation, they are guiding us quite inexorably toward the correct or relevant interpretation ... like the cues on a musical score (staccato, pianissimo, fortissimo) guiding the performer's interpretation of the musical composition".

SAG (1999) definierar dem ytterligare som "ett uttryck som anger hur en (syntaktisk, semantisk eller pragmatisk) enhet förhåller sig till textsammanhanget eller talsituationen i övrigt" (del 1:163). Alla dessa definitioner uppfattas dock som bristfälliga på ett eller annat sätt, vilket ofta är fallet med ord av detta slag. Huvudproblemet är att diskurspartiklar förfogar över fler än en betydelse beroende av vilket sammanhang de förekommer i, att de kanske inte överensstämmer med bara en ordklass och är i grunden svårt att definiera eller analysera. I stället för semantisk innehåll äger de snarare en pragmatisk funktion och förmedlar känslor eller attityd. Även om diskurspartiklar har undersökts i stor omfattning råder det också konsensus att det inte finns någon fullständig konsensus om deras definition, kategorisering, egenskaper och termen "diskurspartikel" överhuvudtaget. Till exempel använder Lindström (2008) huvudkategorin "diskursmarkörer" och underklassen "diskurspartikel", SAG termen "diskursmarkör" och "samtalsreglerare", och andra begreppet "pragmatiska markörer" samt många andra ovannämnda benämningar som har förekommit inom det svenska området som hänvisar till talarens attityd till innehållet.

En av de enklare åtskillnader mellan vad som gäller och inte gäller som en "pragmatisk partikel" är troligen Frasers (1996), som föreslog att informationen kodad av språkliga uttryck, dvs. satsinnehåll ("sentence meaning") skulle kunna delas upp i två separata delar. En del är propositionellt innehåll ("propositional meaning"), vilket är den världsbilden talaren vill rikta mottagarens uppmärksamhet mot och vilket kan bedömas som sant eller falskt, dvs. har sanningsförhållanden (eng. "truth conditions"). Vad som återstår, liksom humör, attityd, kraft, implikat osv. utgör det icke-propositionella innehållet (eng. "non-propositional content") som Fraser kallade för "pragmatic markers", "linguistically encoded clues which signal the speaker's potential communicative intentions." (1996:167-168).

Trots omfattande studier argumenterar språkvetenskaparna fortfarande om vad som exakt är diskurspartiklar, eftersom de kan anses vara samma klass som makrokategorin ”pragmatiska markörer” eller behandlas som en underklass till dem, i vilket fall de endast har en textbindande funktion som anaforiska objekt som signalerar relation till en tidigare punkt i texten (Diewald 2003:22). Lewis (2011) sammanfattade problemet med diskurspartiklar på ett passande sätt genom att hävda att det finns:

“little consensus on whether they are a syntactic or a pragmatic category, on which types of expressions the category includes, on the relationship of discourse markers to other posited categories such as connectives, interjections, modal particles, speaker-oriented sentence adverbials, and on the term “discourse marker” as opposed to alternatives such as “discourse connective” or “pragmatic marker” or “pragmatic particle”” (2011:419–20, citerad i Degand et al. 2013:5).

Den delen av språkforskare som betraktar termerna ”diskurspartiklar” och ”pragmatiska markörer” som synonymer på samma nivå som diskursmarkörer har försökt konstatera vilka gemensamma egenskaper sådana ord delar. Hölker (1991:78-79; i Svensson 2009:31 och Svensson 2014:6) hävdade således att pragmatiska markörer äger fyra karakteristiska särdrag: (1) de påverkar inte sanningsförhållandena av en uttalande, (2) de lägger inte något till det propositionella innehållet av ett uttalande, (3) de gäller talssituationen och inte den omtalade situationen, samt (4) de har en känslomässig, expressiv funktion snarare än en refererande, denotativ eller kognitiv funktion.

Schourup (1999:232-234; i Degand 2009:173-174) påstod att det finns minst tre funktioner som alla "diskursmarkörer" har: (1) de signalerar en relation mellan diskursenheter, (2) de kan avlägsnas utan att satsens grammatik förändras, och (3) de tjänar inte satsens sanningsförhållande. Några andra egenskaper hos diskursmarkörer som betraktas mer kontroversiella innefattar deras svaga anyknytning till satsen, förekomst som fundament, tendensen att framträda i talat språk och tillhöra flera kategorier.

I en nyare forskning hävdade Rühlemann (2007, i Aijmer och Vandenberg 2011:225) att det finns fem gemensamma egenskaper av diskursmarkörer som delvis överlappar: (1) de anger hur diskursen hänför sig till annan diskurs, (2) de påverkar metaspråkligt, (3) de är diskursdeiktiska och indikerar hur deras uttalande fungerar som respons till föregående diskurs, (4) de skapar diskurssammanhang och slutligen (5) de är inriktade på mottagarens behov.

Andra språkforskare anser att diskurspartiklar i stället utgör en underklass av makrokategorin pragmatiska markörer. Fraser (1996:168-169) delar således upp pragmatiska markörer i fyra typer: (1) de grundläggande som signalerar den illokutionära kraften i yttrandet (*basic markers*, t.ex. *I promise, I regret, admittedly*); (2) de som kommenterar det grundläggande meddelandet (*commentary markers*, t.ex. *stupidly, frankly*); (3) de markörer där det signaliserade meddelandet skiljer sig från det grundläggande (*parallell markers*, t.ex. vokativer, *in God's name*); och (4) diskursmarkörer, som signalerar förhållandet mellan det grundläggande meddelandet och föregående texten (*discourse markers*, t.ex. *so, thus, incidentally*). Av de fyra typerna är alla utom de grundläggande valfria. Fast detta är en bra klassificering, kunde det ändå finnas problem eftersom funktionerna och begränsningarna i vad som utgör pragmatiska markörer varierar mellan olika språk och deras respektive grammatiska strukturen.

Eftersom denna studie fokuserar på en svensk partikel förväntas Jan Lindströms (2008) definition av diskursmarkörer, orienterad mot svenska språket, utgöra en bättre utgångspunkt. Diskursmarkörer enligt Lindström omfattar "ord och uttryck som fungerar som samtalsreglerande signaler eller som modifierande bestämmningar till yttranden" (2008:78). Dessa funktionsord är "grammatisk perifera" genom att deras utelämnning inte påverkar syntaktiska strukturen, trots att det finns en bestämd plats för dem i satsens ordning. Ytterligare påverkar deras utelämnning inte märkligt det semantiska basinnehållet, vilket gör dem till "semantisk perirefa" (ibid.). Ändå avslöjar diskursmarkörer annan information som hjälper bilda en ram för samtalsdeltagarna och indikera "på vilket sätt yttrandet är relevant i sitt diskurssammanhang, hur talaren förhåller sig till yttrandet och dess mottagare, och hurdan respons som emotses" (ibid.). Diskursmarkörer är således en makrokategori som Lindström vidare delar upp i två huvudtyper. Den första är "diskurspartiklar", vilkas primära funktion innebär samtalsreglering. Den andra kallas "sekundära diskursmarkörer" för att signalera deras mångfaldiga funktioner, varav diskursiva inte räknas som varken den enda eller den primära. Lindström delar upp diskurspartiklar i fyra klasser:

- 1) "Dialogpartiklar" (t.ex. *ja, nej, aha, hördu, nå, va, okej*) "som kan bilda ett eget yttrande i ett dialogiskt utbyte."
- 2) "Yttrandepartiklar" (t.ex. *eh, vetdu, ja menar, nå, då, va*) "som knyts an parentetiskt till ett moderyttrande."
- 3) "Fokalpartiklar" (*liksom, typ, sär, ba*) "som kan ha en affokal placering inom ett yttrande."

- 4) "Modalpartiklar" (*ju, väl, nog, nu*) "som kan integreras i yttrandets satsstruktur."

(Lindström 2008:80)

Dialogpartiklar och yttrandepartiklar, som kan stå ensamma eller löst anknutna till en mening, ordnas under en övergripande kategori "reglerare", partiklar som reglerar deltagar- och yttranderelationer. Å andra sidan förs fokalpartiklar och modalpartiklar till "modifierare", för de fokuserar och nyanserar basmeddelandet i yttrande samt har en bestämd och ofta rörlig plats i dess syntaktiska struktur. *Ju* förs till modalpartiklar, "korta, enstaviga och oftast obetonade ord" (ibid. 95) oftare använda i talat språk, vilkas grammatiska kategori kan vara obestämbar. Syntaktiskt sett skiljer sig modalpartiklar från andra diskurspartiklar p.g.a. sin vanliga uppfattning inte som interjektioner utan satsadverbial, för de typiskt intar adverbiala positioner i satsens mittfält. Trots det finns avvikelser från prototypiska adverbial när det gäller särskilda modalpartiklar, som till exempel *ju* och dess möjlighet att stå som fundament såväl som i satsens efterfält. Modalpartiklar inför alltså "en modal dimension" till ett yttrande och hänför sig till dess sanningshalt ur talarens synvinkel. *Ju* i så fall tyder på "att kunskapen om ett visst sakförhållande är tillgänglig antingen genom talarens egen eller deltagarnas gemensamma tidigare erfarenhet" (ibid. 96) och att talarens bedömning om ett sakförhållande bör betraktas som självklar och sann.

2.2. Diskurspartiklar som översättningsproblem

Under åren har diskurspartiklar fått stor uppmärksamhet av språkforskare, men trots omfattande undersökning riktad mot flera språk saknas fortfarande universell konsensus om vad diskurspartiklar faktiskt är. Ett problem är mångfalden av språk som undersöks, för varje språk behandlar diskurspartiklar på sitt eget sätt beroende på dess unika struktur och form. Diskurspartiklarnas multifunktionalitet och sammanhangsberoende hjälper inte till att nå enighet eftersom olika funktioner av en partikel kommer till förgrunden beroende av de omständigheter som de förekommer i. Följaktligen har översättning av diskurspartiklar sina egna hinder; inga två språk är lika och skillnader kan finnas i struktur, form, ordförråd, tonalitet, kulturell bakgrund, och så vidare. "[E]ach language makes use of its particular resources, and what one language marks with a particle can be marked by stress, intonation, word order, verb forms, modality, or longer, more explicit phrases in another language" (Östman 1981:43, citerad i Foolen 1996:15). Vad som verkar naturligt på ett språk kanske inte

gör det på ett annat. ”Written translation reveals creativity of a translator, which lies in selecting of different strategies, in establishing of communicative equivalence of original and target texts, based on the functional, structural and content assimilation of these texts” (Pasichnyk 2017:37). Så måste översättare ofta vara kreativa om de vill framgångsrikt överföra det extra innehållet med vilket diskurspartiklar bidrar till ett yttrande.

Diskurspartiklar har dock ofta inte en översättningsmotsvarighet som helt bevarar samma pragmatiska funktioner som finns i källspråket. Översättningar är sällan ord-för-ord renderingar av källtexten; i stället strävar de efter att överensstämja med målspråkens reglerna och struktur, låta naturligt och förmedla tonen i texten tillsammans med den lexikala betydelsen (Aijmer et al. 2006:111). Att uppnå det är inte så enkelt som att slå upp diskurspartiklar i en ordbok, utan snarare beror det på hur man bäst kan förmedla attityden talaren riktar mot mottagarna och samtalssituationen utan att störa flödet av måltextern. Enligt Aijmer och Simon-Vandenberg (2003:1131) kan översättare reagera med underanvändning, varvid diskurspartiklarna inte översätts ofta, eller överanvändning. Andersson (2010:31) anser att diskurspartiklar måste översättas ”eftersom lite av det naturliga språket går förlorat om man helt enkelt struntar i den”. Emellertid bör man ta i beaktande att överanvändning kan ha sina egna blindskär, som till exempel då man översätter diskurspartiklar även om deras motsvarigheter uppträder mindre ofta i naturlig användning av målspråket, vilket kan leda till en överpackad, konstig översättning. En översättares personliga stil måste man också tänka på, liksom tendensen att använda så kallade ”stock equivalents” (Toury 1995:97), dvs. “particular target language items, which consequently recur, regardless of whether another item may perhaps have been contextually more appropriate” (Aijmer och Simon-Vandenberg 2003:1131). För att klara av problemet uppmanar Andersson att diskurspartiklar "måste alltid analyseras och översättas utifrån varje enskild situation" (2010:30) så den mest lämpade översättningslösningen kan hittas. Diskurspartiklar är därför ett kvarstående problem i översättning som måste beaktas och klyftan de skapar mellan språk tvingar översättare att komma på olika intressanta lösningar.

2.3. Diskurspartikeln *ju*

Den svenska diskurspartikeln *ju* är en av de mest frekventa småord i svenska (Kotsinas 1994 och Eriksson 1988, som refererar i Adolfsson 2008:6-7; SAG del 4:114; Svensson 2009:163). Det används främst i talat språk, särskilt vardagligt. ”*Ju, väl* och *nog* är alla omkring tio gånger vanligare i tal än i skrift – vanligast är *ju* – men de fungerar utmärkt också

i skrift” (Josephson 2004:6). Nedan finns några av *ju* definitioner från särskilda svenska ordböcker:

- Nationalencyklopedin: ”vilket faktiskt får sägas vara bekant eller sant”, används ”att markera att talaren vill ha medhåll el. vet att lyssnaren redan känner till det talaren säger” (2008)
- SAG: ”hänvisa[r] till en källa som lyssnaren har tillgång till”, dvs. att uttrycka ”något som är självklart eller som redan förutsätts känt för lyssnaren” (del 4 1999:114)
- SAOL: ”anger att man vet att mottagaren känner till det man meddelar” (2015)
- SO: ”vilket kan betraktas som bekant”; ”äv[en] som rent utfyllnadsord” (2009)

Ju kan dock i ett lämpligt sammanhang uppta olika betydelser, variera mellan funktioner som t.ex. att skapa samhörighet, att övertala, att framhäva något eller även verka fungera som utfyllnadsord. Som en diskurspartikel är *ju* betydelse svårt att definiera eftersom det beror i hög grad på sammanhang och kunskap som talaren och mottagaren delar. Svensson (2009:164) anger olika synonymer av *ju* beroende av funktioner som uppfylls:

- konjunktionellt satsadverbial: *alltså, därför, nämligen*
- hänvisande satsadverbial: *egentligen*
- sannolikhetsgraderande satsadverbial: *väl*
- försanthållande: *som du och jag vet, som du borde veta.*

2.4. Tidigare forskning om *ju*

Karin Aijmer var inte den första språkforskare att undersöka *ju*, men hennes verk *Partiklarna ju och väl* (1977, som refererad i Adolfsson 2008 och Helgesson 2000) var den första att fokusera på det så grundligt och ger en omfattande uppdelning av funktioner. Aijmer angav fyra användningar av *ju*: att uttrycka modalitet, att förklara ett tidigare yttrande, att skapa samhörighet med mottagaren och att fungera retoriskt. Det första beträffar *ju* epistemiska modalitet, dvs. hur sannolik satsen eller yttranden är. På detta sätt påverkar *ju* Grice's kvalitetsmaxim, vilket kräver av talaren att inte säga något som hen tror är falskt eller inte har tillräckliga belegg för. Talaren är säker på det som hen säger och *ju* används för att framhålla och understryka hens övertygelse som något sant och självklart, även om talaren måste rätta samtalsdeltagarna.

(1) Du vet **ju** hur de är. (se Bilagan: Korpus)

Man kan också tillägga *ju* för att ge tyngd till ett yttrande eller protest, vilket ses tydligt i exempel nedan:

(2) A: Det är bra.

B: Det är det **ju** inte. (Adolfsson 2008:4)

Sedan används *ju* att förklara talhandlingar i ett tidigare yttrande, ofta i konstruktionen av två satser. Talaren yttrar först ett påstående, följt av en *ju*-sats som anger skäl för hens övertygelse. Det verkar ofta artigt eller förmildrande, särskilt om det tidigare yttrandet utgör en förmaning. På detta sätt kan *ju* fungera som artighetsmarkering (Helgesson 2000:5).

(3) Du kan inte gå bort i den här klänningen. Den är ju omodern. (Adolfsson 2008:4)

Innehåller *ju*-satsen inte något ny information kan partikeln användas för att skapa samhörighet med mottagaren. Talaren kan på så sätt påminna om något redan bekant för både mottagaren och talaren, vilket visar artighet och solidaritet eller hjälper undvika förlägenhet och konflikt (Helgesson 2000:5). *Ju* kan i detta fall också användas manipulativt, om talaren låtsas att hens förvisning är självklar eller tror på detta fastän tillräckliga belegg saknas, vilket kan påverka mottagarens säkerhet i sin egen kunskap och inställning till ämnet:

(4) Han sade bara, att han skulle fara.

- Du kan **ju** i alla fall stanna här, menade han.

Men han skulle fara.

- Du kan **ju** gå här över sommaren, sade man.

Men han skulle fara. (se Bilagan: Korpus)

Sist är Aijmers retoriska funktion, vilket kan ses som ”förebråelse eller kritik“ (Helgesson 2000:5) eftersom talaren uttnytjar samhörighetskänslan mellan samtalsdeltagarna och erbjuder information som mottagaren borde veta, men egentligen bedömer mottagarens inställning som negativ.

(5) A: Jag tänker ta tåget.

B: Det kostar **ju** en förmögenhet. (Aijmer 1977:210, som refererad i Adolfsson 2008:5)

En annan studie som undersökte *ju* var Erikssons *Ju, väl, då, alltså – En undersökning av talakaktsadverbial i stockholmskt talspråk* (1988) (som refererad i Adolfsson 2008 och Helgesson 2000), vilket framhävde vikten av sammanhanget och utnyttjade autentiska exempel i stället för hypotetiska, vilket var fallet hos Aijmer. Eriksson undersökte *jus* förekomster i både en intervju och gruppdiskussion i syfte att upptäcka hur användningar av *ju* varierar i förhållande till olika talsituationer talaren finns i. På det sättet konstaterade han att *ju* användes i båda situationer för att uttrycka självklarhet på egen eller delad erfarenhet samt för att tyda på sammanhang mellan yttranden (Adolfsson 2008:6). I gruppdiskussionen fanns flera argument och invändningar där *ju* användes för att bl.a. signalisera hur talaren hade goda skäl för sin påstående, att ge tyngd till argument, att uttrycka övertygelse och att påminna mottagaren om delad kunskap. Däremot visade det sig i intervjun att argumentation inte spelade en lika viktig roll; i stället användes *ju* för att påminna mottagaren om talarens kunskap eller något tidigare omtalat, även om det faktiskt inte hade förekommit tidigare i samtalet (Helgesson 2000:7-9). Dessutom uttryckte *ju* självklarhet och ibland reservation (Adolfsson 2008:9, Helgesson 2000:8). Eriksson också kommenterade dubbleringar av *ju* som fanns i gruppdiskussionen; ”något som ger ytterligare tyngd enligt Eriksson” (Adolfsson 2008:8).

Helgessons studie (2000) fokuserade sig på ungdomars språk och deras användning av *ju*, *väl* och *nog*. Inspirerad av Aijmer och Eriksson, fastställde hon tre huvudfunktioner hos *ju* i samtalet: den konjunktionella, argumenterande och samhörighetsskapande. Den konjunktionella *ju* används att indikera samband mellan yttranden; SAG hävdar att det kommer att liknas ett ”explanativt konjunktionellt adverbial” när yttrat som förklaring, men det också gäller ”när talaren vill kontrollera att det som sägs verkligen är bekant för lyssnaren och därmed kan fungera som ram för ett fortsatt samtal” (del 4 1999:115). Den argumenterande *ju* uttalas för ”att stärka ett argument genom att ge det självklarhet tyngd” (Helgesson 2000:17). Helgesson delade den argumenterande *ju* vidare i den typ som stärker argument där talaren är osäker på ämnet, den som stärker värderingar så att de verkar självklara och moraliskt acceptabla, och den som stärker eller signaliserar invändningar. Till sist används den samhörighetsskapande *ju* för att skapa och stärka känslor av gemenskap och samförstånd mellan samtalsdeltagare, där talaren kan ”dämpa påståeligheten för att skapa en större känsla av gemenskap i talsituationen” (SAG, del 4:115) eller ”visar att han vet att åhöraren redan har kunskap om sakförhållandet, och visar därmed artighet och solidaritet”

(Helgesson 2000:17). Helgesson framhöll dock att de tre huvudfunktionerna inte utesluter varandra och erkände att det kunde vara svårt att urskilja funktioner i några fall.

En nyligen skriven studie av Saga Höglund (2018) ger en titt på *ju* från ett lite annat perspektiv. Höglund undersökte vad samförekomster mellan modalpartiklar, subjektspronomen, verbtyper och tempus kunde visa om *ju* och *väl* gällande deras funktioner i samtal. Hon konstaterade att *ju* förekommer oftare med första person subjekt, vilket stödjer teorin att *ju* utgår från talarens egna perspektiv. *Ju* används också oftare i nutid än dåtid, vilket Höglund ansåg kunde tyda på att *ju* mestadels refererar till händelser som är pågående. Undersökningen bland annat antydde att rätten till information mellan talare och mottagare spelar en viktig roll och på så sätt motsvarar tidigare teorier om *jus* funktioner.

Utöver *jus* funktion som ”övertygelse- och övertalningsord”, anger Josephson (2005:9) några andra. Samförstånd utgår från förutsättningen att ”både sändare och mottagare är införstadda” (ibid.) samt att sakförhållande förstås av båda sidor. *Ju* kan dessutom användas att tona ned ett yttrande och markera att det inte är så viktigt, eller annars att fungera som ”en övertalande artighet som drar in lyssnaren eller läsaren i gemenskapen” (ibid.). Sist fungerar *ju* också som ”ett elegant redskap att sortera informationen i nytt och givet” (ibid.), varvid talaren kan lättare klargöra vilket information blev redan talad om och därmed bildar bakgrund till ny information som introduceras. Sålunda kan *ju* användas för samförstånd såväl som ”införståddhet, nedtoning och informationssortering” (ibid.), men också övertygelse och övertalning, samt för att få ett kontroversiellt påstående att låta helt självklart.

2.5. Motsvarigheter av *ju* i kroatiska

Som fallet är med de flesta diskurspartiklar har *ju* ingen direkt motsvarighet på kroatiska av det slaget som, till exempel, *kanske* har med *možda*. Detta utgör ett problem för översättare men också ger dem ett intressant problem att lösa samt ett intressant ämne att studera. Med *jus* multifunktionalitet och brist på entydig betydelse tvingas översättare att hitta lämpliga lösningar för att överföra det extra innehållet bakom *ju*. I den mest representativa svensk-kroatiska ordboken *Lexin* definieras *ju* som:

- ”zar ne (”označuje što poznato ili samo po sebi razumljivo”) (kao što znaš)”
[”markerar det som är bekant eller självklart”]

Zar ne är en påhågsfråga som ungefär motsvarar *eller hur*, medan *kao što znaš* kan översättas ordgrant som frasen *som du vet*. Fast förklaringen inom parentesen hjälper verkar alla de erbjudna motsvarigheterna mer som förklaringar; som motsvarigheter används de, såvitt fastställt i min undersökning, typiskt inte i kroatiska översättningar. Denna artikel har erbjudits på *Lexins* webbplats, men dess utgivna publikationer innehåller inte någon mer detaljerad förklaring. Trots att det finns motsvarigheten *svakako* som exempel (Lexin 1985, 1994, 2007) är det klart att *ju* inte har haft en mera omfattande artikel i *Lexin* under tiden.

Online-ordboken *Dict.com* ger en något bättre definition:

- [*konjunktion*] *međutim, ali*
- [*partikel*] *pa* (naglašava razlog prethodnog iskaza) [”framhäver skäl för ett tidigare yttrande”]

De erbjudna konjunktioner är adversativa samordnande konjunktioner som motsvarar *jus* mening i användningar när det verkar som kritik eller signalerar att talarens övertygelse går emot mottagarens. Den kroatiska partikeln *pa* fungerar bland annat som förstärkare och att tyda på en tidigare punkt i texten, så den delar flera av *jus* funktioner.

Däremot erbjuder *Glosbe* en mycket mer omfattande lista av möjliga översättningsmotsvarigheter, bland annat *a, ali, dakako, definitivno, dobro, doista, ipak, jer, međutim, pa, sigurno, svakako, tako, zacijelo, zaista* och *zapravo*. Motsvarigheterna är dock inte erbjudna som kontrastiva korrespondenter utan sorteras efter förekomster och vad kunde motsvara dessa i översatta exempel, även om *ju* lämnas ut i måltextern. Dessutom tas motsvarigheterna från en stor korpus som alla kan lägga till eller korrigeras förutsatt att de har ett konto på webbplatsen, vilket ibland kan leda till dåligt underhåll av så många översättningar. På grund av detta kommer jag inte att lita på *Glosbe* som en verifierad källa vad angår *jus* motsvarigheter.

Dessa tre ordböcker är de enda jag kunde hitta med motsvarigheter av *ju*. I ordboksartiklarna finns många möjliga kroatiska korrespondenter till *ju*, men ingen överlappar precis med var och en av dess funktioner.

I det här avsnittet har jag alltså presenterat vilka motsvarigheter som erbjuds i ordböcker, men jag har bestämt mig för att inte nämna dessa i förväg som giltiga lösningar i studien, av flera skäl. *Glosbe* erbjuder till exempel en lång lista av möjliga motsvarigheter, men varnar att det inte finns några ordagranna översättningar, bara vad tycks vara dessa. *Glosbe* också tar

exempel ut en stor korpus som varje person kan lägga till eller bearbeta, så det verkar inte vara tillförlitlig. *Lexin* har, som ovan nämnts, översättningar som liknar förklaringar mer än direkta motsvarigheter. *Dict.com* erbjuder det bästa valet av kroatiska motsvarigheter, men några av dem klassificeras som konjunktioner (*međutim, ali*) vilket inte stämmer för *ju* och därmed utgör de inte formella motsvarigheter. Samtidigt bör påpekas att själva formella motsvarigheten blir emellertid lite osäker eftersom den svenska och den kroatiska ordklassklassificering skiljer sig från varandra.

Som det redan förklarats (se 2.) är partiklar i svenska språket nämligen inte en ”officiell” grammatisk ordklass utan snarare en samling små, oböjliga ord vilkas klass inte kan exakt specificeras utan de inkluderar adverb, interjektioner, konjunktioner och prepositioner bland andra. Däremot utgör partiklar i kroatiska språket faktiskt en formell klass (”čestice”), förklarad som ”liktydiga eller oböjliga ord som uttrycker talarens inställning till innehållet i hela uttalandet eller en del av det, eller ord som på något sätt modifierar delar av en mening, hela meningen eller uttalande och deltar i bildandet av deras grammatiska struktur” (översättning M. B.)¹ (Silić och Pranjković 2007:253). Således kunde man anta att *ju* översätts till partiklar som framhäver eller intensifierar (”intenzifikatori”), partiklar som graderar egenskap eller jämför dem med andra (”usporedne” eller ”gradacijske čestice”) eller sådana som ändrar innehållet på satsnivå (”modifikatori”). Men eftersom *ju* är en diskurspartikel som inte har någon systematisk lexikal motsvarighet på kroatiska är det inte säkert att den kommer att behålla sin formella klass i översättningar, inte heller att det kommer att översättas alls. På detta sätt är det alltså ”en balansgång för översättaren mellan att hitta de rättvisa ekvivalenterna och samtidigt förmedla en idiomatisk målspråk” (Svensson 2014:9). *Ju* har dessutom en konjunktionell funktion genom att det kan hänvisa till en tidigare yttrande, vilket kunde få översättare att överföra det extra innehållet i form av konjunktioner, särskilt adversativa konjunktioner vid invändningar. Precis på grund av dessa skillnader mellan två språks grammatiska system har jag valt att inte ange någon specifik översättningsmotsvarighet som den förväntade eller utvalda lösningen till *ju* i denna studie. I stället har jag, som förklarar nedan (se 4.3.), använt korpusen för att fastställa vilka lösningar översättarna vanligen använder.

¹ ”suznačne ili nepromjenjive riječi kojima se izražava stav govornika prema sadržaju cijeloga iskaza ili prema njegovu dijelu, odnosno riječi koje na bilo koji način modificiraju dijelove rečenice, rečenicu, odnosno iskaz ili sudjeluju u oblikovanju njihova gramatičkog ustrojstva” (Silić och Pranjković 2007:253).

3. MATERIAL

I syfte att studera diskurspartikeln *ju* har jag sammanställt min egen korpus uppbyggd av flera skriftliga översättningar. Korpusen kan hittas i sin helhet i bilagan i slutet av mitt arbete. För att täcka så många lösningar som möjligt har jag valt att inkludera mångfalden av översättare över en lika stort antal exempel från varje källa. Av denna anledning omfattar min korpus femton källtexter, med vissa parametrar inställda för att göra det så brokig som möjligt. Sju av källorna är utgivna skönlitterära verk, medan de andra härstammar från² masterarbeten skrivna av studenter vid Filosofiska fakulteten i Zagreb.

För de utgivna skönlitterära verk gäller det att:

- deras översättningar är de officiella utgivna kroatiska översättningar;
- det innefattas en mångfald genrer som t.ex. kriminal-, dagboks- och historiska romaner, barnlitteratur och så vidare;
- det analyseras bara de första femtio sidor av varje arbete, med undantag av den enda barnlitteratortexten;
- sidantalet hänvisar till fysiska kopior av böckerna på svenska.

För studenters masterarbeten gäller det att:

- jag har analyserat den delen av masterarbeten som innehåller svensk-kroatiska översättningar;
- masterarbeten inom svenska översättarprogrammet kräver, enligt anvisningar som finns på fakultetens hemsida, att det översätts två till fyra texter av olika typ och ämneområde från svenska till kroatiska;
- studenten måste, även det enligt anvisningar, översätta 19-23 textsidor från svenska till kroatiska om arbetet bara kommenterar ett översättningsproblem, eller 11-13 textsidor om det handlar om undersökningsarbete inom översättningsvetenskap.

Jag begränsade min korpus till de första 50 sidorna av de utgivna verken, även om detta kunde orsaka en obalanserad mängd data som tas från en bok i jämförelse med en annan. Anledningen till detta är behovet av att få korpusen till en hanterbar storlek, men samtidigt omfatta så många översättare – och därmed översättningsstilar – som möjligt. Enligt förslaget av min handledare har jag lagt till översättningar från ett antal masterarbete; det begränsade

² Översättningar från svenska till kroatiska utgör bara en del av masterarbeten vid skandinaviska enheten vid Filosofiska fakulteten i Zagreb.

antalet textsidor bidrar till att korpusen hålls hanterbar medan antalet olika stilar ökar. Källlistan i sin helhet finns i slutet av uppsatsen.

Sedan måste jag anmärka att *ju* i denna studie analyseras bara som satsadverbial, dvs. i satsadverbialets position i mittfältet eller efterfältet av en sats, som i exemplen nedan:

- (6) Han är **ju** författare.
- (7) Det måste du göra, **ju**.
- (8) Jag älskar **ju** dig, **ju**.

Detta innebär i huvudsak att *ju* som konjunktion eller gradadverbial inte beaktas, och därför räknas inte här med konstruktioner som de följande:

- (9) **Ju** längre tiden lider **desto** lyckligare känner jag mig.
- (10) Men hon blev mer och mer trött **ju** längre hon ansträngde sig.

Korpusen består av 225 förekomster av *ju* som överensstämmer med de ovan nämnda parametrarna. Nedan finns några andra egenskaper som kännetecknar mina data:

- Alla översättningar är översatta direkt från svenska.
- Varje källa förs till en annan översättare, vilket utgör femton olika översättningsstilar.
- Översättningar utgavs under en längre tid; den äldsta publicerades 1996 och den nyaste 2016.
- Korpusen tar inte hänsyn bara till dialogen mellan karaktärer, utan alla delar av texten, inklusive monolog och själva berättaren.

Beträffande valet att inkludera berättande samt dialog har jag märkt att en hel del *ju* förekomster uppträdde i förstapersonperspektiv och olika förklaringar av karaktärens handlingar och attityder. Dessutom gjordes beslutet att sammanställa min egen korpus i stället för att använda ASPAC (The Amsterdam Slavic Parallel Aligned Corpus) av flera skäl. Den främsta anledningen är att den svensk-kroatiska delkorpusen inte anger om exempel är direkt eller indirekt översatta. I fall texten översatts från svenska till ett förmedlande språk och sedan till kroatiska upphävs min avsikt att undersöka hur en svensk specifikt diskurspartikel översätts till kroatiska. En annan anledning är att många av de svensk-kroatiska exempel som erbjuds i ASPAC inte härstammar från källor som ursprungligen skrivits på svenska, som till exempel *Alice i Underlandet* av Lewis Carrol och *Lille Prinsen* av Antoine de Saint-Exupéry.

Detaljerna om källor saknas i korpusen, så det är omöjligt att kontrollera om de kroatiska och svenska exemplen egentligen möjliggör bara en jämförelse av två olika måltexter.

Slutligen vill jag anmärka att jag kommer att använda den kroatiska online ordboksdatan HJP (*Hrvatski jezični portal*) och grammatikboken *Gramatika hrvatskoga jezika* av Josip Silić och Ivo Pranjković (2007) för att förklara direkta översättningar av *ju*.

4. METOD

Det här avsnittet delas upp i tre delar. Den första delen beskriver hur användandet av parallella korpusar har etablerats som en värdefull metod för forskning av multifunktionalitet och därmed diskurspartiklar. Den andra delen beskriver några typer av ekvivalens och hur den kan ses ur en kommunikativ synvinkel. Detta kopplas till den tredje delen, som handlar om hur mina data kategoriseras med avseende på kommunikativ ekvivalens eller dess frånvaro.

4.1. Flerspråkiga korpusar

Det finns en växande medvetenhet om att översättningar, och därmed översättningskorpusar, utgör en nyttig metod för att undersöka de olika betydelser och funktioner som språkliga enheter kan ha inte bara i mål- utan även i källspråket. Genom att observera (ursprungliga) källtexter och översättningstexter bredvid varandra, vilket är fallet i parallella korpusar, kan vi se hur vissa sammanhang påverkar översättarens val av motsvarigheter. Detta är särskilt nyttigt för multifunktionella ord som inte har någon rak översättningsmotsvarighet utan snarare varierar i målspråket beroende av vilken funktion ifylls. En omfattande beskrivning av denna metod finns i Aijmers verk (Aijmer 1996, 2013, Aijmer och Simon-Vandenberg 2003, 2011, Aijmer et al 2003). Diskurspartiklar ingår i denna kategori, med sina många pragmatiska betydelser som kan överlappa varandra och i vissa fall verkar svåra att skilja. Om en diskurspartikel översätts olika i enskilda situationer blir dess kontextberoende mer uppenbart, och översättningstexter kan på så sätt hjälpa till att få insikt i nyansskillnader vid partiklarnas användning. Eftersom diskurspartiklar med helt överlappande funktioner sällan finns i andra språk betyder det att översättarens val avslöjar vilka funktioner framhålls i en specifik situation och hur det extra innehållet påverkar yttrandet. Sålunda kan språkforskare lära sig mer om diskurspartiklars multifunktionalitet i källspråket, fast fokusering på översättningslösningar i synnerhet utgör ett lika intressant ämne att undersöka, i synnerhet för att studera vilka lösningar som används för att kompensera för skillnaden mellan två språk.

4.2. Kommunikativ ekvivalens

Innan jag börjar förklara hur mina data sorteras bör jag först förtydliga termen ekvivalens och hur den ska betraktas i denna uppsats, nämligen ur en kommunikativ synvinkel. Termen ”ekvivalens” är problematisk eftersom den kan förklaras på många sätt.

Det finns till exempel ”formell ekvivalens”, som ”focuses attention on the message itself, in both form and content”, dvs. sätter större fokus på källspråk och implementerar dess form och struktur för att producera en mer mekanisk ord-för-ord översättning (Nida 1964:159, som citerat i Mattsson 2009:36). Alternativet är ”dynamisk ekvivalens”, vilket fokuserar i stället på att uppnå samma effekt som den ursprungliga texten genom anpassning till målspråket och målkulturen. Denna strävan att uppnå samma effekt hos målspråkläsare är också vad ”kommunikativ ekvivalens” handlar om. Nida (1991:26) förklarade kraven för en översättning ur ett kommunikativt perspektiv på följande sätt:

“A minimal requirement for adequacy of a translation would be that the readers would be able to comprehend and appreciate how the original readers of the text understood and possibly responded to it. A maximal requirement for translational adequacy would mean that the readers of the translation would respond to the text both emotively and cognitively in a manner essentially similar to the ways in which the original readers responded.”

För att uppnå kommunikativ ekvivalens spelar det kommunikativa värdet av översättningen en stor roll, dvs. dess förmåga att orsaka en kommunikativ effekt, att definiera avsändarens kommunikativa avsikter och uttrycka dem på målspråket på ett sådant sätt att de framkallar den avsedda reaktionen i mottagaren (Marolova och Velinova 2015; Pasichnyk 2017). När det gäller litterära verk är syftet med översättningen därför att förmedla mellan författaren i källspråket och läsarna i målspråket, och frambringa samma effekt som hos källspråkläsarna. I syfte att göra detta räcker det inte att bara översätta basinnehållet utan också överföra stilistiska och utomspråkliga detaljer och vara medveten om att översättare förmedlar mellan två olika språkliga och kulturella system. ”The translator’s task is not only a search for language equivalents, but also pragmatic adaptation of a target text” (Pasichnyk 2017:38), dvs. de gör sitt bästa för att översätta textens denotativa, konnotativa och pragmatiska betydelse.

Diskurspartiklar, vilkas innehåll huvudsakligen har pragmatiska betydelser, är inte enkla att översätta. Som redan nämnts har många av dem ingen bestämd motsvarighet som är tillämplig i alla samma sammanhang, så för att förmedla samma känsla som framkallas i källspråket har översättarna flera alternativ att försöka uppnå det. I nästa avsnitt kommer jag att förklara hur jag kategoriserat mina data enligt översättarens val.

4.3. Kategorisering

Med avseende på definitionen av kommunikativ ekvivalens i det föregående avsnittet har data sorterats in i tre kategorier som verkat mest lämpliga:

- 1) Direkta kommunikativa motsvarigheter
- 2) Indirekta kommunikativa motsvarigheter
- 3) Utelämnning

Direkta kommunikativa motsvarigheter beträffar översättningslösningar där det är tydligt vilket motsvarighet i målspråket uppfyller den pragmatiska funktionen som *ju* har i källspråket. Dessa motsvarigheter, ett ord eller fras, utgör inte nödvändigtvis formella ekvivalenter. Det betyder att denna kategori kommer att innehålla fall där *ju* har översatts som t.ex. adverb, partiklar, konjunktioner eller interjektioner, så länge de ger samma kommunikativa effekt. Även om detta inte är en vanlig term i litteraturen, har jag valt termen ”direkta kommunikativa motsvarigheter” eftersom "kommunikativa" betyder att de inte bara beträffar formella motsvarigheter, medan "direkta" innebär att ett par konstaterats i käll- och måltexten, dvs. betydelsen av *ju* ses direkt i ett visst ord i översättning. Nedan är ett exempel där det kroatiska partikeln *pa* uppfyller *ju*s funktion som en markör för självklarhet:

(11a) Du är ***ju*** en klok kvinna.

(11b) ***Pa*** ti si pametna žena.

Indirekta kommunikativa motsvarigheter beträffar översättningar där det inte finns någon direkt motsvarighet till *ju*, dvs. det som speglar *ju*s pragmatiska betydelse inte är synligt i någon självständig enhet. *Ju* är dock inte helt utelämnad i översättningen; i stället finns det i själva semantiska meddelandet och visar ett starkare inflytande av sammanhanget. *Ju* påverkar snarare faktorer som intensitet eller språkstil, kopplade till delar av texten som faktiskt inte kunde betraktas som kontrastiva korrespondenter. I följande exempel är *ju* synlig i en avsiktligt uttalad emfatisk verbform:

(12a) Jag är ***ju*** svensk (...).

(12b) Ja ***jesam*** Švedanin (...).

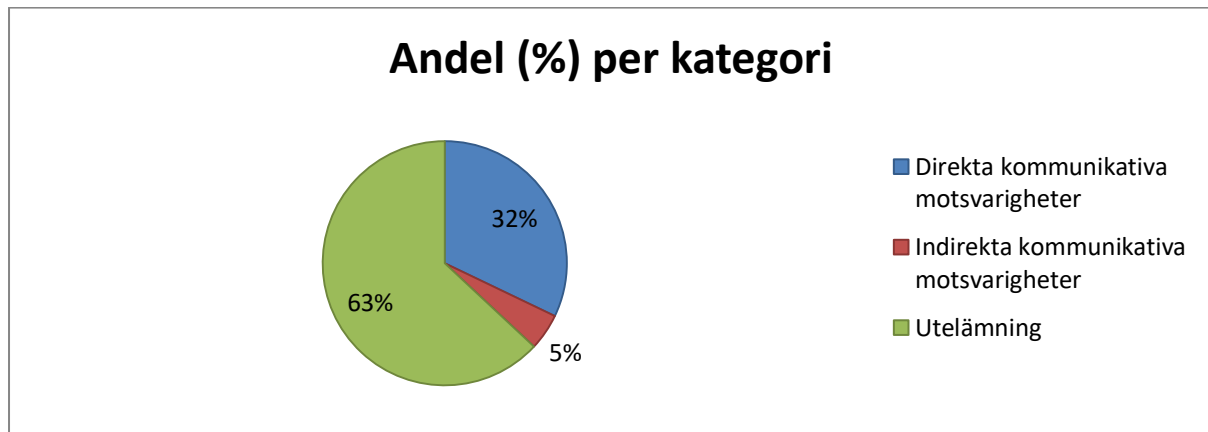
Jag förstår att det inte alltid är klart om *ju* blev utelämnad eller om avsikten var att översätta den indirekt. Gränsen mellan dessa två tolkningar kan vara skum och öppen för individuella

tolkningar. Den sista kategorin, **utelämning**, innehåller alla exempel där jag inte kunde hitta något inflytande som *ju* gjorde på den översatta texten:

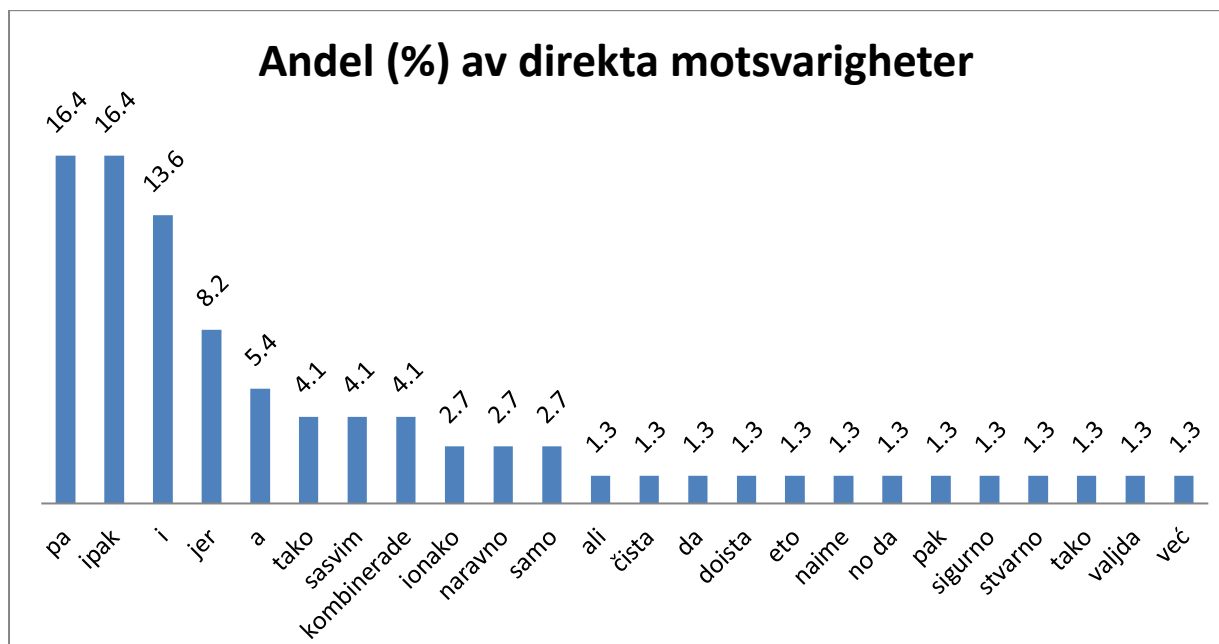
(13a) Du vet *ju* hur de är.

(13b) Znaš kakvi su.

5. KVANTITATIVA RESULTAT

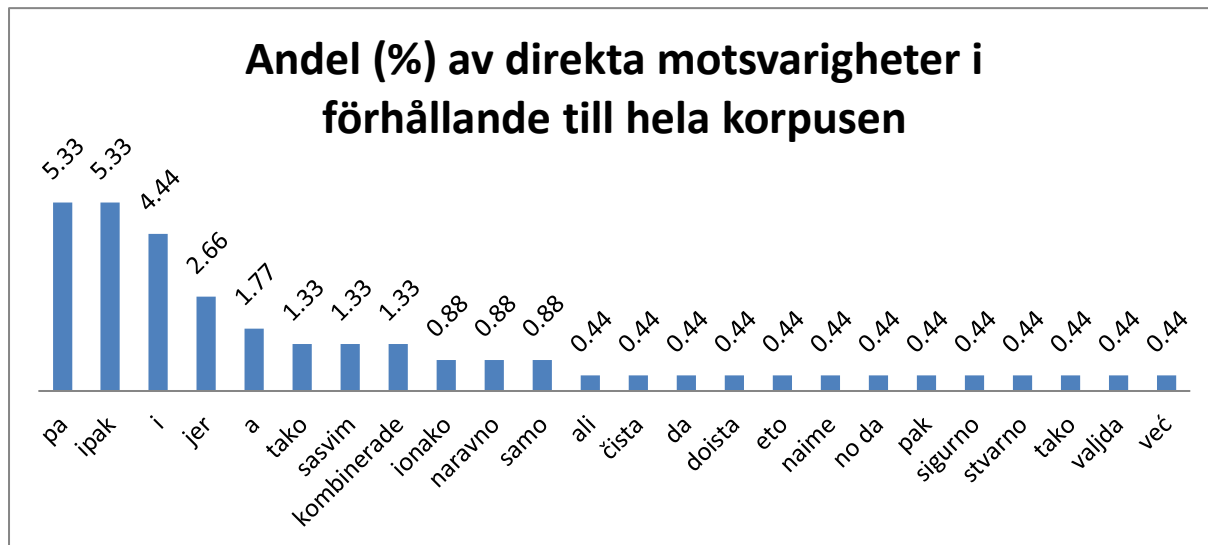

Korpusen innehåller 225 förekomster av *ju*. Enligt resultaten har *ju* utelämnats i flertalet av exempel, inalles 63,6 procent (143 gånger). Den näst vanligaste översättningslösningen var att översätta *ju* med direkta motsvarigheter, vilket förekom i 32,4 procent av den totala datan (73 gånger). Slutligen var indirekta kommunikativa motsvarigheter den minst använda lösningen, endast fem procent (11 gånger).

Av de direkta kroatiska motsvarigheterna var de mest använda *pa* och *ipak*. Var och en av dem förekom 12 gånger utav totalt 73 och de utgör 16,4 procent vardera i denna kategori. Det näst frekventa var *i* (10 förekomster, 13,6 procent), följt av *jer* (6 förekomster), *a* (4 förekomster), *tako* och *sasvim* (3 förekomster vardera), samt *ionako*, *naravno* och *samo* (2 förekomster vardera). Ytterligare 13 motsvarigheter uppträder en enda gång. I vissa översättningar förekommer en kombination av flera av dessa motsvarigheter. Sådana

kombinerade lösningar listas tillsammans som tre gånger, men faktiskt består av tre separata kombinationer som varje uppträdde en gång (*a i, pa i, i tako*).

6. KVALITATIV BESKRIVNING AV RESULTAT PER KATEGORI

6.1. Kommunikativ ekvivalens

6.1.1. Direkta kommunikativa motsvarigheter

Nedan finns fall där *ju* översatts med motsvarigheter som uppfyller samma pragmatiska funktion i det aktuella sammanhanget. De direkta motsvarigheterna listas från de mest till de minst frekventa, med ett avsnitt för varje motsvarighet som förekommer fler än två gånger. Varje avsnitt kommer att innehålla en förklaring av motsvarigheternas funktioner enligt *Hrvatski jezični portal* (HJP), följt av analysen av sammanhanget de brukar vistas i samt funktioner de uppfyller. Totalt finns det 73 lösningar med direkta kommunikativa motsvarigheter, 32,4 procent av hela korpusen. Kombinerade motsvarigheter och de som förekommer bara två gånger sammanfattas i sina respektive avsnitt. I slutet anger jag också de engångsförekommande motsvarigheterna.

a) *pa*

Pa är en kroatisk konjunktion och partikel. Som konjunktion kan det ha samma funktion som det svenska *sedan* eller *då* och används att markera prioritering samt tidsmässiga och spatiala sekvensen av handlingar (jfr. 14). *Pa* bindar också samman meningar där antingen den senare satsen anger följderna av den tidigare (15) eller något oväntat uttalas i jämförelse med föregående innehåll (16).

(14) Jeo je ručak *pa* se vratio na posao.

(15) Kasnio je, *pa* je sve propustio.

(16) Dao sam sve od sebe *pa* (opet) izgubio.

Som en partikel kan *pa* användas i olika sammanhang. Det kan t.ex. förstärka det följande ordets betydelse, framhäva en satsdel och motivera åhöraren till något (17). I början av utropsmeningar kan det fungera som ett uttryck för undran (18), men också för att beteckna tvivel, rädsla, osäkerhet eller misstro (19). En ytterligare användning är presentering av något negativt innehåll i motsats till vad som har beskrivits tidigare (20).

(17) *Pa* možeš ti to.

(18) *Pa* to nije moguće!

(19) *Pa* (paaaa) da, mislim da je tako bilo...

(20) Završio je u bolnici s ozbiljnim ozljedama glave, **pa** se ti sad vozi na biciklu bez kacige.

I min korpus används *pa* som partikel, i början av meningen. Genom att observera resultaten kunde det konstateras att funktioner av *ju* och *pa* överlappar i vissa sammanhang. Till exempel motsvarar *pa* som markör för undran funktionen att uttrycka något självklart och tydligt om undran härstammar från det faktum att talhandlingen anses vara så tydlig att det inte bör finnas något missförstånd.

(21a) Germanerna var **ju** ärkefiender som man kämpat mot i världskriget (...).

(21b) **Pa** Nijemci su bili zakleti neprijatelji protiv kojih su se borili u Prvom svjetskom ratu. (se Bilagan: Korpus)

I exemplet ovan förklarar berättaren förhållandet mellan fascismens och nationalismens anhängare. Hon påpekar att fascisterna i början ville faktiskt inte vara associerade till nazism på grund av att de självklart var fiender under det tidigare kriget och blotta tanken om samförstånd var förvånande. Ytterligare återspeglar *pa jus* konjunktionella funktion enligt Aijmer (1977, enligt Adolfsson 2008:4), där ”yttrandet med *ju* ger ett skäl för talarens första yttrande”. Denna funktion förekommer ofta med *pa* lösningar och den syns i följande exempel:

(22a) Ni är **ju** inte bunden vid er man av något ekonomiskt nödtvång - er far lämnade **ju** förmögenhet efter sig, ni var enda barnet, och er mor lever ännu, i goda omständigheter, inte sant?

(22b) Niste prisiljeni biti s njim zbog novca, **pa** otac vam je ostavio čitavo bogatstvo, vi ste jedino dijete, vaša je majka još uvijek živa i vodi lagodan život, zar ne?”

I exemplet urskiljs dock flera funktioner. *Pa* tjänar som förklaring i samband med tidigare text, men ytterligare är talaren säker i sitt uttalande och med *pa* uttrycker sin förväntning om att åhöraren inte vill skilja sig av ekonomiska skäl. *Pa* också används för att stödja argument eller påminna om kunskap som talaren och åhöraren delar. I exemplet nedan har *ju* en påminnande funktion, vilket speglas i hur *pa* betonar hela satsen:

(23a) Vad nu då, är du redan hungrig? Vi har **ju** nyss ätit middag.

(23b) Kako to, zar si već gladna? **Pa**, maloprije smo jeli!

Slutligen har jag konstaterat att *pa* kan förekomma som reservation, t.ex. i fallet där talaren vill verka ödmjuk:

(24a) Ja, jag kan **ju** inte vara berömd överallt, sade Kristiansson. Det kan ingen.

(24b) **Pa** da, ne mogu svuda biti čuven - reče Kristiansson. - To ne može nitko.

Talaren var först övertygad om att hans namn var allmänt känt för åhöraren, men när det visat sig vara felaktigt förlorar han säkerheten och täcker sin misstag med argumentet att ingen kan vara känd överallt. Därmed skapar talaren också samhörighetskänslan under förevändning att okunnigheten är förståelig och hans namn faktiskt inte är så viktig. Så kunde det också betraktas som en artighetsmarkering.

b) **ipak**

Enligt HJP klassificeras *ipak* som adverb och partikel. Det kan vara tecken på att det tillåts eller görs något som man inte skulle förväntas baserat på föregående texten. På så sätt motsvarar det *trots allt*, *dock* eller *ändå* (25), men det kan också förekomma i olika andra sammanhang i vardagsspråk. I exemplet (26) erkänner talaren åhörarens övertygelse som rätt precis eftersom åhöraren har mer erfarenhet inom området, medan i exemplet (27) något självklart påpekas, dvs. något faktum som måste beaktas i fortsatt samtal. I båda fall påminner talaren samtalsdeltagarna om delad kunskap och fortsätter samtalet med avseende på det, men *ipak* kan också användas för att uttrycka meningsskiljaktighet (28). Slutligen kan *ipak* betyda *någorlunda* eller *relativt*, för att uttrycka att något ungefär händer (29).

(25) Premda možeš íci, **ipak** se moraš vratiti do ponoći.

(26) Imate pravo, **ipak** ste vi stručnjak.

(27) **Ipak** je on svećenik, takve teme trebalo bi izbjegavati s njim.

(28) Razumijem što želite reći, no **ipak** se protivim vašem mišljenju.

(29) Djeca se zabavljaju **ipak**.

Liksom *pa* uppfyller *ipak* i exemplen i min korpus flera funktioner. Oftast används det för att påminna åhöraren om delad kunskap eller, i de litterära verken, hänvisa läsaren till något självklart faktum som måste beaktas för att förklara påståendet. Så visas det i exemplet nedan:

(30a) Omöjligt att komma undan, jag är **ju** hans läkare (...).

(30b) Ne mogu mu pobjeći, **ipak** sam ja njegov liječnik (...).

Första satsen ovan innehåller ett påstående och den följande påminner läsaren om tidigare känd kunskap som stöder den första och gör den uppenbar. *Ipak* kan ändå användas i situationer där läsaren påminns om något som faktiskt är ny information, men berättaren/talaren anser det vara allmänt känt och självförklarande. Sålunda kan *ipak* också användas som lösning av *ju* i de fallen där det tjänar ett manipulativt syfte, som t.ex. att påverka åhörarens övertygelse om något:

(31a) Du kan *ju* gå här över sommaren, sade man.

(31b) *Ipak* možeš ovdje ostati preko ljeta - smjerali bi.

En annan manipulativ strategi för talaren kan vara att utnyttja samhörighetskänslan så att hans egen övertygelse låter som gemensam. I följande exempel betraktar talaren det onödigt att kontrollera dokument och förväntar sig självklart att åhöraren ska hålla med. Den tilltalade håller sin avvikande åsikt för sig själv:

(32a) Men vi här har inget emot att blåsa upp det, vi måste *ju* debitera timmar, eller hur?

(32b) No mi nemamo ništa protiv da to malo napuhnemo jer radne sate *ipak* moramo obračunati, zar ne?“

Ipak kan alltså användas för att uttrycka något självklart för alla samtalsdeltagare, och med avseende på detta konstatera en samtalsram som resten av texten kan hänvisa till. Det är plausibelt att det därmed uppnås möjligtvis respekt för samtalsdeltagare och någons sociala ställning eller introduceras en jämförelse med andras erfarenheter. I korpusen finns det således en lösning där någons ålder indikerar självklarhet:

(33a) De borde lägga av. Hon är *ju* nio år.

(33b) Trebali bi popustiti. *Ipak* ima već devet godina.

Ipak används som markör av självklarhet för andra ändamål, t.ex. för att framhålla påståendet som står i motsats till den tidigare texten. I det följande exemplet antyder sådan användning även (känslan av) reservation:

(34a) (...) ville Pia skrika, med det gjorde hon *ju* inte.

(34b) (...) Pia je htjela vrisnuti, ali *ipak* nije.

c) i

I kroatiskan har *i* en konjunktionell funktion och motsvarar det svenska *och*. Det bindar samman ord och meningar samt används när man räknar upp (35). HJP anger att den också fungerar som en förstärkare (36) och tecken på addition samt att det *i* vissa sammanhang kan ha samma funktion som det svenska *åtminstone*, *även* eller *inte heller* (37).

(35) Ivan, Petar *i* Maja bili su odsutni.

(36) Ti *i* sam znaš da si pametan.

(37) Bilo bi korisno da si vidio *i* djelić nesreće.

I nio av de alltihop tio förekomster har lösningen *i* en förstärkande funktion på ordet eller meningen som följer, samt ger vikten till påståendet. Det bör nämnas att *i* tre exempel lösningen *i* förekommer i konstruktionen *i + sam/sama/sami*, varav två har den motsvarande *ju + själv/själva* i ursprungliga texten. Det återstående exemplet anges nedan:

(38a) Jag kan inte, det vet du *ju*, kved Sanna.

(38b) Ja to ne mogu, znaš *i* sama - cmizdrila je Sanna.

Det är möjligt att översättaren skulle ha tillgripit lösningen med tillägget *i* vid översättningen av ordet *själv*, oavsett om någon förstärkare hade faktiskt funnits i källtexten, vare sig *ju* eller någon annan. Men eftersom jag likaså har sett översättningar utan tillagt *i* framför *sam/sama/sami* har jag bestämt mig för att ta denna konstruktion som översättarens medvetna beslut att spegla *ju* i översättningen. På så sätt har *ju*s funktion som förstärkare uppfyllts och texten verkar mer vardagligt och informellt. Slutligen finns det ett exempel i korpusen där *i* fungerar inte bara som förstärkare utan också som konjunktion:

(39a) Hon syns, hon syns! ropade mumintrollet. Hon är *ju* söt!

(39b) Ona se vidi, vidi se! – vikao je mumin. – *I* slatka je!

Exemplet handlar om beskrivning av ett barn vars ansikte just då syns, vilket blir en överraskning för alla. Översättarens beslut att använda lösningen *i* i stället för, till exempel, *pa* har orsakat att målspråkstexten har fått en något annorlunda betydelse där *i* kan tolkas som förstärkare, men det kan också betraktas som konjunktion, vilket helt enkelt lägger till en annan egenskap av barnets utseende, just på grund av textens begränsning när det gäller nyanser av talat språk.

d) **jer**

Jer hör till ordklassen konjunktion, men ändå uppträder sex gånger som en direkt motsvarighet för *ju*. Enligt HJP är dess enda funktion sammanbindande, att ange orsaken i underordnande satsen eller bära betydelsen *eftersom*.

I korpusen framträder *jer* som första ordet i meningen i fem av de sex exemplen. I de fall har *ju* i kälspråkstexten en konjunktionell funktion och används för att förklara betydelsen av något tidigare skrivet, dvs. för att ange orsakerna till talarens påstående.

(40a) Men jag vill inte vara med om skilda sovrum, det måste jag bestämt säga ifrån. Det är **ju** så ovanligt i våra kretsar, det skulle bara ge anledning till prat.

(40b) Ali ne pristajem na odvojene spavaće sobe, to odlučno odbijam. **Jer** to je toliko neuobičajeno u našim krugovima da bi samo izazvalo govorkanja.

Dessutom kan det påpekas att innehållet i källtexterna skulle ha samma betydelse om *ju* släpptes och konjunktionen *eftersom* användes i stället, för nästan alla exempel introduceras som svar på frågan ”Varför?”. Lösningen *jer* förekommer alltså endast när *ju* har en konjunktionell funktion för att ange orsaker, och i detta avseende kan det yttras med t.ex. reservation (41) eller en påminnande funktion (42):

(41a) Det som jag tänkte begära av doktorn är något så besynnerligt. (...) Jag vet **ju** inte vad doktorn tänker om sådana saker.

(41b) Htjela sam vas zamoliti za nešto jako čudno. (...) **Jer** ja ne znam što vi mislite o takvim stvarima.

(42a) På eftermiddan hade jag saftkalas för alla barna i Bullerbyn, ja vi är **ju** bara sex.

(42b) Poslijepodne su mi sva djeca Graje Male - **jer**, nas je samo šestero - došla na sok i kolače.

e) **a**

Enligt HJP fungerar *a* som interjektion och konjunktion. Som interjektion används det för att spontant uttrycka ont, överraskande, tvivel, nedsättning osv. Som konjunktion uttrycker det motsats (43) och en skenbar kontrast eller sekvens (44). Ytterligare tjänar *a* som en korrelation för förstärkningen (45) eller det som bindar texten i dialogen/berättelsen (46).

(43) Ja sam je volio, **a** ona mene nije.

(44) Jedan pjeva, *a* drugi svira.

(45) Ako ne želiš, *a* ti nemoj!

(46) A gdje to?

I tre av de fyra exemplen i korpusen används *a* för att framhålla ordet efter:

(47a) “Sant och visst är (...) att den där Erik Jedvardsson är en man som kommer att sluta som kung eller ett huvud kortare eller båda delarna. Det vet vi *ju* alla.

(47b) “Sigurno je istina (...) da je taj Erik Jedvardsson čovjek koji će završiti ili kao kralj ili za glavu kraći ili oboje. *A* to svi znamo.

Användningen av *a* kunde dock tolkas på flera sätt, vilket speglar bl.a. de brister som finns i skriftliga översättningar i motsats till muntliga, där ton och känslor kunde urskiljas. I exemplet ovan kunde *a* dessutom bära en konjunktionell funktion som tyder på föregående innehåll, medan betoningen gör det så att talarens tro om Erik Jedvardsson verkar vara självklart. I följande exempel har *a* i början av meningen till syfte att tillfredsställa talarens klagomål:

(48a) - Det är svårt att säga. Men ett halvt års absolut avhållsamhet blir säkert nödvändigt. Sedan få vi *ju* se...

(48b) “To je teško reći. Ali sigurno je potrebno barem pola godine potpunog odricanja. *A* onda ćemo vidjeti...”

Det är svårt att urskilja om talaren kanske sträckte ut längden på ordet eftersom han ljög, vilket skulle uttrycka osäkerhet, eller kanske uttalades ordet utan betoning, vilket tyder på en skicklig lögn, där *a* utgjorde en artighetsmarkering som mildrade uttalandet. *A* kan också vara tecken på att talaren vill manipulera åhöraren att ta dennas egen påstående som sant eftersom talaren är en expert. Även om sammanhanget är känd, är det svårt att erkänna alla de nyanser av språk som i talat språk skulle kunna identifieras i någons röst. Slutligen förekommer *a* också med konjunktionell funktion där det föregående innehållet förklaras:

(49a) Och var det ändå inte behagligare med rena husträlar som inte stank? De skulle förresten alla kläs i rent lintyg efter tvagningen, man tillverkade *ju* mycket mer lin på Arnäs än just nu gick att sälja.

(49b) Pa zar nije ugodnije s čistim kućnim robovima, koji ne smrde? Oni uostalom svi moraju nakon umivanja obući čisto laneno platno, *a* na Arnäsu se izrađivalo mnogo više lanenog platna nego što se sada moglo prodati.

f) tako

Tako är adverb som bland annat motsvarar det svenska *så* eller *på så sätt*. Det kan markera grad av någonting var följer uttrycks med en underordnade sats (50). Sedan kan det markera att något är ungefär bestämt och i kombination med *nekako* att något erkänns (51). Det kan också vara ett ord som sammanfattar vad som sagt tidigare och kopplar det till vad som kommer att talas om (52). *Tako* används i olika sammanhang, och kan bland annat motsvarar den förstärkande *mycket*, *särskilt* och *oehört*. (53).

(50) Jauknuo je **tako** da se cijelo selo probudilo.

(51) **tako** nekako

(52) Svećenik nije znao pjevati. **Tako**, kada je misa završila, svi smo se brzo raspršili.

(53) Pogled je bio **tako** lijep i **tako** me ostavio bez daha!

Bland de tre lösningarna i korpusen med *tako* används det två gånger för att uttrycka intensiteten eller graden av något, till exempel för att uttrycka hur lika eller hur gamla människor var:

(54a) - Men, inföll jag, pastorn är **ju** inte längre ung.

(54b) “Ali”, prekinuo sam je, “pastor više nije **tako** mlad.

I det återstående exemplet används *tako* för att sammanfatta det föregående innehållet och placera detta i ram för fortsatt samtal. Efter att talaren beskrivit sina erfarenheter, avbryter han sig själv och sammanfattar anförandet genom att ge slutsatsen:

(55a) - Ja, jag har ju känt en hel del personer, sade han. Många. Man har **ju** sett sej omkring och gjort lite av varje. Både det ena och det andra.

(55b) - Eh, upoznao sam mnoštvo ljudi - reče. - Mnoge. Čovjek je **tako** unaokolo vrludao i prošao koješta.

g) sasvim

Sasvim tillhör adverb och enligt HJP innebär att någonting är helt, totalt, absolut. Det förekommer framför adjektiv i positiv och markerar deras maximum:

(56) *sasvim* lijep, *sasvim* predan, *sasvim* neprihvatljivo

I korpusen förekommer denna lösning som en förstärkare, i syfte att uttrycka hur tydligt något faktum är eller att ange hur fast talarens övertygelse är. Nästa exempel handlar om död i barnsäng under medeltiden:

(57a) Det var *ju* vanligt att kvinnor dog i barnsäng och människan skall födas i smärta.

(57b) Bilo je *sasvim* prirodno da žene umiru pri porođaju, a čovjek se mora rađati u bolu.

h) Kombinerade direkta motsvarigheter

Dessa lösningar innefattar kombinationer av ovannämnda motsvarigheter, men räknas inte som sådana så att exemplen inte skulle upprepas under fler än en kategori. De kombinationerna innehåller sålunda ett exempel på *a i*, *pa i* och *i tako*. Sammanhangen som dessa lösningar finns i och funktioner de uppfyller motsvarar de ovan nämnda av *a*, *pa* och *tako*, medan *i* troligen tjänar som en förstärkare som ytterligare intensifierar innehållet, men det är också möjligt att det tilläggas för att återspegla en mer vardaglig språkstil.

i) Andra direkta motsvarigheter

Andra lösningar som dyker upp fler än en gång i korpusen är *ionako* (liknande *hursomhelst*, *i alla fall*, *redan*), *naravno* (liknande *naturligtvis*) och *samo* (liknande *bara*). Vardera utgör alltså 2,1 procent av det totala antalet direkta motsvarigheter. Enligt HJP hör var och en av dem till ordklassen partiklar, medan *samo* anges också som adverb. Vissa av dem har fler funktioner i olika sammanhang, men jag kommer att nämna bara de sammanhang som lösningar framträder i i denna studie.

Ionako förekommer i två fall där talaren framställer sakförhållandet som något negativt och inte värt att lägga märke till, det vill säga på ett manipulativt eller kritiskt sätt.

(58a) Kom. Vi går nu. Det är *ju* bara en jävla kepagubbe.

(58b) “Dođi. Idemo. To je *ionako* samo neki tip s kapom.”

Naravno motsvarar det svenska *naturligtvis* och i studien har det bara den enda funktion att uttrycka självklarhet och hur tydligt något är.

(59a) Jag visste *ju* också att det fanns något annat, som man måste akta sig för och som var en förfärlig synd, men det stod för mig som något så oklart och avlägset, och det frestade mig inte.

(59b) I, *naravno*, znala sam da postoji nešto drugo čega se treba čuvati i da je to strašan grijeh, ali to mi je bilo toliko nejasno i daleko da me nije mamilo.

I korpusexemplen används *samo* som förstärkare. I ett fall framhäver man hur enkelt det är att ”följa Lagen”, vilket motsvarar *bara* i betydelsen men också uttrycker självklarhet (60). I det andra fallet är syftet att minska vikten av åhörarens påstående (61).

(60a) Alla måste *ju* följa Lagen. Och vi svarar: Men tänk om Lagen är olaglig?

(60b) Svi *samo* moraju poštivati Zakon. A mi odgovaramo: Ali što ako Zakon nije zakonit?

(61a) Kära fru Gregorius, svarade jag småleende, det är *ju* ett talesätt naturligtvis, men man bör inte begagna det ens som sådant.

(61b) “Draga gospodo Gregorius”, odgovorio sam uz lagan smiješak, “to se, naravno, *samo* tako kaže, ali svejedno ne bi trebalo koristiti taj izraz.”

De övriga lösningarna som förekommer en gång i korpusen kommer jag inte att förklara, bara nämna. Det finns tolv engångsförekommande direkta motsvarigheter, och i alfabetsordning är dessa: *ali, čista, da, doista, eto, naime, no da, pak, sigurno, stvarno, ta, valjda* och *već*. Alla exempel finns i bilagan i slutet av mitt arbete.

6.1.2. Indirekta kommunikativa motsvarigheter

Denna kategori omfattar förekomster av *ju* där översättaren inte överfört partikelns kommunikativa innehåll till ett ord eller fras, som då kunde lätt definieras som bäraren av den avsedda pragmatiska betydelsen, liksom till exempel en diskurspartikel eller förstärkare. I stället har *jus* översättning påverkats mer av textens semantiska innehåll och sammanhang, så att dess betydelse överförts som ett specifikt val av, till exempel, ordförråd, struktur och språkstil. Detta kan naturligtvis leda till mer eller mindre märkbara översättningar av *ju*, och i vissa fall kan det vara ganska tveksamt om översättaren har faktiskt planerat att överföra det extra innehållet, vilket egentligen betyder att min iakttagelse är helt subjektiv. Här är denna subjektivitet svårare att motbevisa på grund av det lilla antalet exempel som förs till denna kategori, bara elva alltihop, dvs. fem procent av hela korpusen. Jag kommer ändå att förklara vilka observationer i översättningar som lett mig till slutsatsen att översättaren indirekt bäddat in *jus* betydelse i texten, med utgångspunkt från de exempel jag anser vara mest framträdande till de som verkar mer diskutabla.

(62a) Jag är **ju** svensk, men hemma är alltid Belgrad.

(62b) Ja **jesam** Šveđanin, ali pravi dom je jedino u Beogradu.

Det semantiska meddelandet i måltexten är "Jag är svensk". Det finns inget ord i översättningen som formellt motsvarar *ju*, men samtidigt skickar själva verbets form ett meddelande. I det kroatiska språket har verbet *vara* nämligen en betonad och en obetonad form, varav den senare alltid används som hjälpverb. Här skulle det också vara förväntat att använda den obetonade formen, men i stället har översättaren valt den betonade första person formen *jesam* och därmed betonat och lagt tyngd på verbet. På detta sätt argumenterar talaren sin svenskhet och betonar sin fasta övertygelse som sant. Med en betonad verbform där detta inte är normen har översättaren alltså uppnått den modala och argumenterande pragmatiska funktionen av *ju*.

Tolkning av följande exempel kräver sammanhang, så citatet blir längre:

(63a) – Jag var ute på ön i söndags, började Ragnar och log för sig själv.

Jag blinkade samförstånd och väntade på fortsättningen.

– Faen, sa han och ruskade på huvudet. Det är **ju** så jävvla skönt.

(63b) – Bio sam na otoku u nedjelju – počeo je Ragnar i nasmijao se sam sebi.

Namignuo sam u znak razumijevanja i čekao nastavak.

– Kvragu, – rekao je i odmahnuo glavom – **znaš** kako je lijepo.

I exemplet har *jus* innehåll integrerats i ordet *znaš*. Ordvalet och konstruktionen skiljer sig uppenbart från vad de skulle kunna vara utan *ju* i källtexten eftersom *znaš* motsvarar "du vet" på svenska, inte "det är", som det står i källtexten. Ur sammanhanget är det synligt att ön är en välkänd plats för båda deltagare, att dess skönhet är delad kunskap som talaren påminner åhöraren om. Partikeln *ju* har alltså en påminnande och samhörighetsskapande funktion om något åhöraren redan vet, vilket har lett till översättningen *znaš*.

Det kroatiska verbet *znati* ("veta") förekommer som en möjlig indirekt motsvarighet i ytterligare två exempel, med olika användningar:

(64a) Jag **var ju** också ett stort ljus i skolan; ständigt yngst i klassen, student vid femton år och medicine licentiat vid tjugotre.

(64b) I u školi **sam znao biti** zaista sjajan: uvijek najmlađi u razredu, počeo studirati s petnaest godina i diplomirao medicinu s dvadeset i tri.

(65a) (...) han hade länge hoppats att han skulle stå där framför honom igen, att allt var ett misstag, sådana misstag **begås ju ibland**.

(65b) (...) i on se sâm dugo nadao da će opet vidjeti pred sobom, da je sve to bila samo pogreška, takve se pogreške **znaju dogoditi ponekad**.

En sådan konstruktion av verbet *znati* följt av infinitivform används enligt HJP i vardagligt språk för att beteckna att talaren har eller hade en vana, dvs. att handlingen upprepas eller uppräpades ofta. I det första exemplet avslöjar talaren på så sätt att han var en bra student, och genom ordvalet ”znao sam biti” (ung. ”jag brukade vara”) i stället för ”sam bio” (”jag var”) känner man att det faktumet betonas, samt uttrycks ledigt och självsäkert. I det andra exemplet är användningen något annorlunda, eftersom subjektet inte är talaren utan ”misstag”. Dessutom utgör en sådan användning pleonasm, eftersom tecknet på frekvent upprepning redan har visats i ordet *ponekad* (”ibland”). Pleonasm är ganska vanlig i talat språk och används också som en stilfigur, men det kan också anses vara klumpig. Således kan det ge i exemplet intryck att berättaren är osäker, men som ett stilfigur kan det fungera som förstärkare.

Ju betraktas som en av de vanligaste partiklar i talat språk och särskilt den vardagliga språkstilen. I flera exempel har jag således märkt att översättare i måltexter valt ordförråd som verkar mindre högtidlig.

(66a) Det **behövs ju** bara att en jättetanker går på grund (...)

(66b) Samo **fali** da se golemi tanker nasuče (...)

(67a) Du kan **ju i alla fall** stanna här, menade han.

(67b) Mogao bi **drage volje** još ostati - rekoše mu.

I exemplet (66) ger talaren en arg, något sarkastisk kommentar. Översättaren har använt en fras som på ett idiomatiskt sätt motsvarar ”det saknas bara”, men i stället för ett neutralt kroatiskt verb *nedostajati* använder hen den regionala varianten *faliti*. I det andra exemplet tillhör ”drage volje” också det mer vardagliga språket, men man bör ta i beaktande att det också, med betydelsen liknande ”gärna”, pekar på den manipulativa tonen som talare använder i syfte att övertyga åhöraren att gå iväg, att stanna under vad som verkar som hens egen vilja. Dessutom har översättare bildat översättningar på ett sådant sätt att de verkar framhålla språkhandlingen:

(68a) För dom var **ju** syskon och ville nog gärna träffas.

(68b) Jer, oni su **si** najbliža obitelj i zasigurno se žele sretati.

I exemplet (68) behövs det reflexiva pronomenet *si* i översättningen egentligen inte, men dess användning strider inte mot normen heller. Man kunde argumentera att översättaren inte ens avsåg att överföra jus pragmatiska innehåll, men med detta pronomens tillägg skapas dock en något större känsla av närhet och vardaglighet, samt betonas det att de är syskon i form av argument och förstärkare. Översättare kan också emfatiskt betona sannolikheten för en handling:

(69a) (...) jag hade icke vetat förr, att denna lilla kvinnovarelse tänkte, att hon kunde bedöma en man, (...) fast hon **ju** måste känna ett dödligt hat till honom, en djup vämjelse.

(69b) (...) prijete toga nisam znao da to malo žensko biće razmišlja, da zna procijeniti čovjeka, (...) iako **mora da** prema njemu osjeća duboko gađenje i iskrenu mržnju.

I det här exemplet innehåller både käll- och måltexten verbet *måste* (*morati* på kroatiska), men konstruktionen "mora da ... osjeća" uttrycker att det är en hypotetisk handling, berättarens spekulation om att kvinnan troligtvis känner hat. Även om det inte fanns *ju* i källtexten skulle konstruktionen passa, men på detta sätt återspeglar den *jus* emfatisk indikation på sannolikhet. Denna observation verkar emellertid vara subjektiv eftersom det är svårt att säga vad översättaren faktiskt tänkte sig i denna ögonblick.

Sammanfattningsvis kan man säga att indirekta översättningar av *ju* kan således uppnås genom att stressa verbform, använda pleonasmer, välja ett mindre högtidligt ordförråd och betona språkhandlingen på olika sätt. Jag har märkt en annan möjlig indirekt översättning, där måltexten blivit starkare än originalet:

(70a) För det är så mörkt, så dom kan **ju** inte se att det bara är vi barn från Bullerbyn, som går där i mörkret och sjunger.

(70b) Jer, mrak bude tako gust da nas ne bi mogao vidjeti, a **sigurno mu ne bi palo na pamet** da smo to mi, djeca Graje Male.

Översättaren har tagit lite frihet vid måltexten; genom att "sigurno" ("säkert") lagts till "ne bi ... palo na pamet" (ungefär "inte ens skulle tänka på"), har översättningsversionen fått extra styrka och intensitet som saknades i originalet. Sålunda jämför man källtexten där talaren

hävdar att barn inte kunde ses eller erkännas av andra i mörkret, och måltexten där talaren hävdar att ingen någonsin skulle även anta att det är barn som går i mörkret.

6.2. Utelämning

I de fallen där inga direkta eller indirekta motsvarigheter av *ju* finns innebar det naturligtvis att översättarna har bestämt sig för att inte översätta *ju* alls. Att lämna ut diskurspartiklar i översättningar är huvudsakligen en vanlig förekomst, och i den här studien omfattar sådana lösningar den största delen av korpusen. Av de totalt 225 *ju* förekomster i korpusen, har partikeln utelämnats i 143 exempel, det vill säga 63,6 procent av korpusen.

Det bör dock beaktas att översättarens val att lämna ut *ju* kan leda till en måltext som låter något bristfällig. Så kan man i exemplet nedan se hur berättaren tycker att det är självklart varför hon inte kunde tala om smörgåsarna, att hon naturligtvis visste men *ville* inte säga. I översättningen verkar det dock lite osäkert, som om berättaren själv inte visste svaret och inte *kunde* säga:

(71a) Jag kunde *ju* inte tala om vad jag skulle ha smörgåsarna till, så jag svarade inget.

(71b) Nisam joj mogla otkriti zašto mi trebaju sendviči pa nisam ništa ni rekla.

7. DISKUSSION OCH SLUTSATS

Genom jämförelse mellan resultaten av den kvantitativa analysen och artiklarna i de tidigare nämnda tvåspråkiga ordböckerna (se 2.5.) kan man dra slutsatsen att de erbjudna kontrastiva korrespondenter inte omfattar hela mångfalden av *jus* funktioner. Det representativa svensk-kroatiska lexikonet *Lexin* erbjuder inte någon korrespondent som framträtt i studien, medan *Dict.com* erbjuder en av de mest frekventa direkta motsvarigheter *pa*, tillsammans med *ali* som framträtt en gång. Den tredje online ordlistan *Glosbe*, som inte innehåller någon artikel för *ju* utan i stället erbjuder ett antal möjliga motsvarigheter hämtade från dess korpus, överlappar dock mest med mina resultat. Att endast ange korrespondenter i ordböcker misslyckas således med att täcka alla av *jus* funktioner och inte heller kan de korrespondenter listas utan att nämna omständigheterna i vilka de förekommer. *Lexin* förklarar alltså några av *jus* funktioner utan att nämna användbara korrespondenter, medan *Glosbe* bara anger ett stort antal motsvarigheter ur dess korpus utan att ange relevanta omständigheter. *Dict.com* gör en kombination av de två, ger en förklaring samt ett antal korrespondenter, men ingen ordbok listar alla funktioner eller fler än två direkta motsvarigheter av de totala 26 som förekommit i denna studie.

I analysen har *pa* och *ipak* visat sig vara de mest frekventa direkta motsvarigheter och de överlappar med *jus* funktioner mer än de andra. Båda används för att betona påståendet som självklart, för att stödja argument, påminna om och koppla till tidigare innehåll, skapa samhörighetskänslan och även uttrycka reservation. *Ipak* används oftare i argument och invändningar, medan *pa* tjänar oftare som samband mellan yttranden och som förstärkare, för att uttrycka tvivel eller undran. De andra motsvarigheterna överlappar mindre med mångfalden av *jus* pragmatiska betydelser och på så sätt används endast under vissa omständigheter, för att uppfylla funktioner som bedöms som viktigast i det aktuella sammanhanget. Den tredje vanligaste direkta motsvarigheten i korpusen är förstärkaren *i* med huvudfunktionen att betona en del av yttrandet, medan den fjärde vanligaste, konjunktionen *jer*, används enbart i *jus* konjunktionella funktion, dvs. för att ange skäl för en tidigare proposition och bilda ram för fortsatt samtal. Direkta motsvarigheter hör sålunda till ordklasserna partiklar (bl.a. *eto*, *ipak*, *naime*, *pa*, *ta*, *tako*) och konjunktioner (bl.a. *a*, *ali*, *i*, *jer*, bl.a.), samt adverb vars betydelse förstärker hur sannolikt talarens påstående är (bl.a. *čista*, *doista*, *naravno*, *sasvim*, *sigurno*, *stvarno*, *valjda*).

Att översätta *ju* med direkta kommunikativa motsvarigheter är emellertid inte det mest frekventa sättet att behandla *ju* i översättningar. I huvuddelen av korpusen översätts *ju* faktiskt inte, vilket kunde betyda att översättningar går utan det extra pragmatiska innehåll som kanske hjälper mottagaren att bättre förstå underliggande känslor och förhållanden och deltagarrelationer.

I vissa fall överför dock översättare *ju* indirekt, närmare kopplat till själva semantiska innehållet i meningen. Den delgruppen representerar den minsta delen av korpusen. Det har visat sig att översättarna således förmedlar *jus* pragmatiska betydelse genom att använda vardagligt ordförråd, emfatiska verbformer och vissa lämpliga konstruktioner i syfte att uppnå ett intryck av vardaglighet eller betoning. I analysen av indirekt översättning har det också observerats att en sådan översättning kan vara subjektiv på grund av de brister som skriftliga källor och deras översättningar kan ha till skillnad från de muntliga.

Syftet med denna uppsats har varit att undersöka hur den svenska diskurspartikeln *ju* behandlas i kroatiska översättningar, baserad på en korpus med exempel från mångåriga professionella översättare såväl som studenter. Det har konstaterats att beskrivningarna i svensk-kroatiska ordböcker inte återspeglar *jus* multifunktionalitet. Inte heller är *ju* lätt att definiera utan sammanhanget, vilket återspeglas i att det översätts på många olika sätt och med många olika motsvarigheter. Översättares vanligaste val är, som det i allmänhet kan vara fallet med diskurspartiklar, utelämnning. Slutligen kan jag påpeka att det är värt att genomföra denna typ av undersökning i framtiden för att, till exempel, studera hur *ju* eller någon annan diskurspartikel översätts till kroatiska, antingen under vissa omständigheter eller när den uppfyller en specifik funktion.

KÄLLOR

Litteratur

- Adolfsson, Rebecca. 2008. ”de va ju jag som va syndaren va?”: En analys av ju i vardagliga samtal. Dissertation publicerad vid Örebro Universitet.
- Aijmer, Karin et al. 2006. Pragmatic markers in translation: a methodological proposal. *Approaches to discourse particles* 1. S. 101-114.
- Aijmer, Karin och Anne-Marie Simon-Vandenberg. 2003. The discourse particle *well* and its equivalents in Swedish and Dutch. I: *Linguistics* 41(6). S. 1123–1162.
- Aijmer, Karin och Anne-Marie Simon-Vandenberg. 2011. Pragmatic markers. I: *Discursive pragmatics* 8. S. 223-247.
- Andersson, Therese. 2010. Små ord har också betydelse. Översättning och analys av diskurspartikeln *well* i Stephanie Meyers *Midnight Sun*. Examensarbete för magisternivå. Översättarprogrammet vid Göteborgs universitet.
- Bolander, Maria. 2005. *Funktionell svensk grammatik*. Stockholm: Liber.
- Degand, Lisbeth. 2009. On describing polysemous discourse markers. What does translation add to the picture? I: Slembrouck, Stef; Taverniers, Miriam; Van Herreweghe Mieke (red.), *From will to well. Studies in linguistics offered to Anne-Marie Simon-Vandenberg*. Academia Press: Gent. S. 173-183.
- Degand, Lisbeth et al. 2013. Discourse markers and modal particles: two sides of the same coin?. I: Degand, L., Cornillie, B., Pietrandrea, P. (red.), *Discourse markers and modal particles. Categorization and description*. Amsterdam, John Benjamins Publishing Company. S. 1-18.
- Diewald, Gabriele. 2003. “Same same but different” – Modal particles, discourse markers and the art (and purpose) of categorization. I: Degand, L., Cornillie, B., Pietrandrea, P. (red.), *Discourse markers and modal particles. Categorization and description*. Amsterdam, John Benjamins Publishing Company. S. 19-45.

- Foolen, Ad. 1996. Pragmatic Particles. I: Blommaert, J. och C. Bulcaen (red.). *Handbook of Pragmatics 1996*. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins Publishing Company. S. 1-24.
- Forsell, Rebecka McKinnon. 2017. Att översätta diskursmarkörer: En undersökning av *now*, *well*, *you know* och *I mean* i översättning till svenska. Examensarbete för magisternivå. Översättarprogrammet vid Lunds universitet.
- Fraser, Bruce. 1996. Pragmatic markers. I: *Pragmatics* 6 (2). S. 167-190.
- Helgesson, Karin. 2000. "Mesia e dom ju inte": En studie av *ju*, *väl* och *nog* i ett samtal mellan ungdomar. Dissertation publicerad vid Göteborgs universitet.
- Höglund, Saga. 2018. Svenska modalpartiklar: användningen av *ju* och *väl* i samtal. Examensarbete publicerad vid Stockholms universitet.
- Josephson, Olle. 2005. *Ju: ifrågasatta självklarheter om svenskan, engelskan och alla andra språk i Sverige*. Falun, Norstedts Ordbok.
- Lindström, Jan. 2008. *Tur och ordning. Introduktion till svensk samtalsgrammatik*. Norstedts akademiska förlag.
- Lundgren, Joakim. 2009. Hon forskade sex år på småord. I intervjun med Jenny Mattsson. Göteborgs Posten, 16 Oct 2009. <https://www.gp.se/hon-forskade-sex-%C3%A5-r-p%C3%A5-sm%C3%A5ord-1.1085118?> Hämtad 20 Jan 2019.
- Marolova, Darinka, och Eva Velinova. 2015. Equivalence in Translation through German, French and Macedonian Examples. I: *International Journal of Sciences: Basic and Applied Research* 24(7). S. 405-411.
- Mattsson, Jenny. 2009. The Subtitling of Discourse Particles. A corpus-based study of *well*, *you know*, *I mean*, and *like*, and their Swedish translations in ten American films. Doktorsavhandling publicerad vid Göteborgs Universitet.
- Nida, Eugene A. 1991. Theories of translation. I: *TTR: traduction, terminologie, redaction* 4(1). S. 19-32.
- Noren, Kerstin. 1997. Mer än ekvivalenter. Om översättare, översättningar och ordböcker. I: *Nordiska Studier i Lexikografi* 4. S. 323-332.

- Pasichnyk, T. 2017. Cross-cultural communicative model of written mediation as the basis for training future translators. I: *Science and Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology* 5(114). S. 36-39.
- Silić, Josip och Ivo Pranjković. 2007. *Gramatika hrvatskoga jezika: za gimnazije i visoka učilišta* (2:a upplagan). Zagreb: Školska knjiga.
- Svensson, Gudrun. 2009. Diskurspartiklar hos ungdomar i mångspråkiga miljöer i Malmö. Lundastudier i nordisk språkvetenskap A 67. Lunds universitet.
- Svensson, Sabina. 2014. Hur översätter man attityd och språkkänsla? En studie av diskurspartiklarna *well* och *indeed* i Caitlin Morans *How to be a Woman* (2011) och dess svenska översättning. Examensarbete för magisternivå. Översättarprogrammet vid Göteborgs universitet.
- Teleman, Ulf, Hellberg, Staffan och Andersson, Erik. 1999. *Svenska Akademiens grammatik*. Stockholm: Norstedts Ordbok.
- Toury, Gideon. 1995. *Descriptive Studies and Beyond*. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins Publishing Company.
- Walrod, Michael. 2006. The marker is the message: The influence of discourse markers and particles on textual meaning. Papper presenterat vid *Tenth International Conference on Austronesian Linguistics*, 17-20 Jan 2006. Puerto Princessa City, Palawan, Philippines. <http://www.sil.org/asia/philippines/ical/papers.html>

Orböcker

Dict.com online. (www.dict.com/svedsko-hrvatski/ju)

Glosbe online. (hr.glosbe.com/sv/hr)

Hrvatski jezični portal, ett samarbete mellan Znanje och Srce. (hjp.znanje.hr)

Lexin online, svenska – kroatiska, ett samarbete mellan Institutet för språk folkminnen och Kungliga tekniska högskolan. (<http://lexin2.nada.kth.se>)

Lexin. Svensk-kroatiskt lexikon. Stockholm, Skolöverstyrelsen: Statens Institut för Läromedelsinformation, 1985.

Lexin. Švedsko-hrvatski rječnik/Svensk-kroatiskt lexikon. Stockholm, Skolverk, 1994.

Lexin. Švedsko-hrvatski rječnik/Svensk-kroatiskt lexikon. Stockholm, Skolverk, 2007.

NE online, Nationalencyklopedin. (www.ne.se)

SAOB online, Svenska akademiens ordbok. (www.saob.se)

SAOL online, Svenska akademiens ordlista. (www.svenska.se)

SO online, Svensk ordbok. (www.svenska.se)

Korpus

A. BÖCKER

- [1] Guillou, Jan. *Vägen till Jerusalem*. Stockholm, Norstedt, 1999.
- [1] Guillou, Jan. *Put u Jeruzalem*, översatt av Dora Maček. Zagreb, Znanje, 2011.
- [2] Hellström, Börge och Anders Roslund. *Odjuret*. Norhaven, Piratförlaget, 2008.
- [2] Hellström, Börge och Anders Roslund. *Zvijer*, översatt av Lidija Škarica. Zagreb, Znanje, 2013.
- [3] Johnson, Eyvind. *Nu var det 1914*. Stockholm: Gidlund, Natur och kultur, 1987.
- [3] Johnson, Eyvind. "Bijaše to 1914". *Olof se smiješi životu: roman*, översatt av Josip Tabak. Zagreb, Školska knjiga, 1996.
- [4] Lapidus, Jens. *VIP-RUMMET*. Falun, Månocket, 2015.
- [4] Lapidus, Jens. *VIP soba*, översatt av Danilo Brozović. Zagreb, V.B.Z., 2016.
- [5] Larsson, Åsa. *Solstorm*. Viborg, Albert Bonniers förlag, 2004.
- [5] Larsson, Åsa. *Sunčeva oluja*, översatt av Zvezdana Pilepić. Zagreb, Naklada Ljevak, 2016.
- [6] Lindgren, Astrid. *Alla vi barn i Bullerbyn*. Stockholm, Rabén & Sjögren, 2002.
- [6] Lindgren, Astrid. *Mi djeca Graje Male*, översatt av Goranka Antunović. Zagreb, Krijesnica, 2003.
- [7] Söderberg, Hjalmar. *Doktor Glas*. Stockholm; Oslo, Bonniers; Norbok, 1992)
- [7] Söderberg, Hjalmar. *Doktor Glas*, översatt av Željka Černok. Zagreb, Hrvatsko filološko društvo; Disput, 2013.

B. STUDENTARBETEN

- [1] Babić, Romana. *Översättning av kulturspecifika uttryck i tidningstexter*. Examensarbete för magisternivå. Zagreb, Filosofiska fakulteten, 2016.
- [2] Dobrosavljević, Helena. *Problem vid översättning av texter i turistbranschen*. Examensarbete för magisternivå. Zagreb, Filosofiska fakulteten, 2016.
- [3] Grubješić, Iva. *Översättning av passiv från svenska till kroatiska*. Examensarbete för magisternivå. Zagreb, Filosofiska fakulteten, 2015.
- [4] Hrastić, Ivana. *Tillämpning av transposition i olika texttyper*. Examensarbete för magisternivå. Zagreb, Filosofiska fakulteten, 2013.
- [5] Jelušić, Ana. *Tempus i olika texttyper vid översättning mellan kroatiska och svenska*. Examensarbete för magisternivå. Zagreb, Filosofiska fakulteten, 2016.
- [6] Jurić, Darijana. *Svenska idiomatiska uttryck i översättning till kroatiska*. Examensarbete för magisternivå. Zagreb, Filosofiska fakulteten, 2016.
- [7] Kežić, Valentina. *Översättning av prepositionsfraser mellan svenska och kroatiska*. Examensarbete för magisternivå. Zagreb, Filosofiska fakulteten, 2016.
- [8] Veršić, Vanja. *Ortnamn i svensk-kroatisk översättning*. Examensarbete för magisternivå. Zagreb, Filosofiska fakulteten, 2014.

BILAGAN: KORPUS

DIREKTA KOMMUNIKATIVA MOTSVARIGHETER

PA			
SVENSKA	S.	KROATISKA	S.
“Är du från vettet, kvinna? Om det inte varit för att du ärvt Varnhem så skulle du fortfarande torka i kloster. Det var ju för Varnhems skull vi blev gifta.”	[A1] s. 15	“Jesi li sišla s uma, ženo! Da nije bilo tvog nasljedstva u Varnhemu, ti bi i dalje bila u norveškom samostanu. Pa zbog Varnhema smo se vjenčali.”	[A1] s. 8
“Du är ju en klok kvinna”, sade han. “den enda jag träffat i den världsliga världen som har förstånd att tala latin, och du har också förstånd på mycket annat, som att lära dina trälar det vi kan.	[A1] s. 28	“ Pa ti si pametna žena”, reče, “jedina koju sam upoznao u svjetovnom svijetu da ima razum da govori latinski, a imaš i razum za mnogo drugog, npr. Kako da naučiš svoje robove da onomu što mi znamo.	[A1] s. 19
- Jag blev berömd för jag gjort en uppfinning, sade han. Du har inte hört talas om mej? Men Krischansson är namnet. Olof svarade än en gång helt blygt, att han hade inte det. Men - - Ja, jag kan ju inte vara berömd överallt, sade Kristiansson. Det kan ingen.	[A3] s. 38	- Proslavio sam se svojim izumom - reče. - Nikad nisi čuo za me? Ime mi je Kristiansson. Olof, posve zbunjen, još jednom odgovori da nikad nije čuo za njega. Ali... - Pa da, ne mogu svuda biti čuven - reče Kristiansson. - To ne može nitko.	[A3] s. 26
Det är ju såna här bilar de stoppar bara för att de har en kriminell profil. Gamla sunkiga finbilar.	[A4] s. 16	Pa ovakve automobile žace zaustavljaju samo zato šta zaudaraju na kriminalce. Stare i olinjale fine automobile.	[A4] s. 15
Men det är ju Morgan ju . Du kommer väl ihåg mig?	[A4] s. 32	Pa s Morganom. Valjda me se sjećaš?	[A4] s. 27
- Farfar, berätta om när du rymde. - Ack, ack, sa farfar. Det har ni ju hört så många gånger.	[A6] s. 71	“Dida, pričaj nam kako si ono pobjegao!” “A joj, pa to ste čule već sto puta!”	[A6] s. 69
- Vad nu då, är du redan hungrig? Vi har ju nyss ätit middag.	[A6] s. 72	“Kako to, zar si već gladna? Pa , maloprije smo jeli!”	[A6] s. 71
Aktningen för människoliv - vad är det i min mun annat än ett gement hyckleri, och vad kan det vara annat för den, som då och då har tillbragt en ledig stund med att tänka. Det myllrar ju av människoliv.	[A7] s. 15	Čuvanje ljudskog života - kad ja to kažem, što je to drugo nego podlo licemjerje, a što bi drugo i moglo biti za osobu koja si uzme vremena da malo razmisli. Pa ljudski život je svuda oko nas.	[A7] s. 10
Men säg mig, fru Gregorius, har ni aldrig tänkt på skilsmässa? Ni är ju inte bunden vid er man av något ekonomiskt nödvång - er far lämnade	[A7] s. 47	“Ali recite mi, gospođo Gregorius, zar niste nikada pomislili na razvod? Niste prisiljeni biti s njim zbog novca, pa otac vam je ostavio čitavo bogatstvo,	[A7] s. 48

ju förmögenhet efter sig, ni var enda barnet, och er mor lever ännu, i goda omständigheter, inte sant?		vi ste jedino dijete, vaša je majka još uvijek živa i vodi lagodan život, zar ne?"	
Och ibland luktar det liksom lite vanilj – då vet jag att det är potatisklyftor med skal. Och köttbullar, det känner man ju tydligt!	[B6] s. 64	A nekad kao da miriše na vaniliju - tada znam da su to pole u ljusci. I mesne okruglice, pa one se jasno prepoznaju!	[B6] s. 22
Vem skulle barnen i kvarteret leka med om inte med oss? Det var ju hos oss allt hände, säger Asmahan Aweidah.	[B6] s. 67	S kim bi se djeca iz četvrti igrala ako ne s nama? Pa kod nas se sve događalo, kaže Asmahan Aweidah.	[B6] s. 24
Germanerna var ju ärkefiender som man kämpat mot i världskriget, La Guerra Latina. Nazisternas rasism väckte enbart avsky.	[B6] s. 72	Pa Nijemci su bili zakleti neprijatelji protiv kojih su se borili u Prvom svjetskom ratu. Nacistički rasizam izazivao je samo osjećaj odbojnosti.	[B6] s. 29

<i>IPAK</i>			
SVENSKA	S.	KROATISKA	S.
Så där hade hon hållit på och just som hon sagt detta om de norska träkykorna, som ju sannerligen inte saknade drakemönster, hade hon liskom kommit på att hon vid närmare eftertanke nog kunde ge sig när det gällde fädernas högsäte och deras föga kristliga ornamentering.	[A1] s. 41	Tako nije prestajala i baš kad je govorila o norveškim drvenim crkvama, koje ipak nisu bile bez uzoraka sa zmajevima, zastala je kao da joj je nešto upravo sad palo na pamet i rekla da bi, kad bolje razmisli, ipak mogla popustiti kad je riječ o uzdignutim sjedištima predaka i njihovim nedovoljno kršćanskim ukrasima.	[A1] s. 32
De borde lägga av. Hon är ju nio år.	[A2] s. 9	Trebali bi popustiti. Ipak ima već devet godina.	[A2] s. 4
- Du kan ju gå här över sommaren, sade man. Men han skulle fara.	[A3] s. 21	- Ipak možeš ovdje ostati preko ljeta - smjerali bi. No on je naumio uzeti put pod noge.	[A3] s. 12
Hela gården brann opp. Dom sa att han talt vid drängen, och drängen ville väl inte åka fast för mordbrand heller, så han lät det vara, fast till slut blev det ju ingen annan råd för honom än att tutta på. Säjer man.	[A3] s. 43	Cijela je kuća izgorjela. Pričaju da se on o tome bio dogovorio sa slugom. Ali sluga nije htio da ga zgrabe zbog podmetanja požara, i zato je sve ostavio na miru, no ipak mu na koncu nije drugo preostalo već da potpali.	[A3] s. 30

Allt annat är faktiskt mest lull-lull, kom ihåg det, Emelie. Men vi här har inget emot att blåsa upp det, vi måste ju debitera timmar, eller hur?" Emelie skrattade till. Hon hade inga planer på att göra något annat än att kontrollera vartenda avtal och dokument noggrant, oavsett vad Jossan sa.	[A4] s. 50	Sve ostalo je uglavnom li-la, imaj to na umu, Emelie. No mi nemamo ništa protiv da to malo napuhnemo jer radne sate ipak moramo obračunati, zar ne?" Emelie se nasmijala. Unatoč tome što je Jossan rekla, namjeravala je temeljito provjeriti svaki ugovor i svaki spis.	[A4] s. 43
Samma feta, grådaskiga ansikte, samma smutsgula polisonger, litet gråa nu kanske, och samma outgrundligt gemena blick bakom glasögonen. Omöjligt att komma undan, jag är ju hans läkare nu liksom många andras, och han kommer till mig ibland med sina krämpor.	[A7] s. 10	Isto debelo, sivkasto lice, isti prljavožuti zalisci, sada možda malo prosijedi, i isti nedokučiv, podao pogled iza naočala. Ne mogu mu pobjeći, ipak sam ja njegov liječnik, kao što sam liječnik i mnogih drugih, i povremeno mi dolazi sa svojim bolestima.	[A7] s. 6
Det var alltid sådana kvinnor som tände mitt begär. Men eftersom de redan älskade andra män, kunde de ju icke se mig. Andra sågo i stället på mig; jag var ju utexaminerad läkare vid unga år och med början till en god praktik, jag ansågs följaktligen för ett utmärkt parti och blev naturligtvis föremål för en hel del efterhängsenhet.	[A7] s. 33	Uvijek mi takve žene izazovu požudu. Ali budući da su one već zaljubljene u druge muškarce, ne mogu me vidjeti. Umjesto toga gledaju me druge žene; ipak sam ja mladi liječnik, na početku dobre karijere, i zato sam smatran savršenom prilikom i dosta me žena progono.	[A7] s. 25
Statsråd, vad är det? Inkomster som en mindre grosshandlare och knappt så mycket makt att han kan hjälpa fram sina släktingar, långt mindre driva igenom sina ideér, om han har några. Det hindrar naturligtvis inte att jag själv gärna skulle vilja bli statsråd, det är ju alltid en förmånligare plats än den jag har - men man skall bara inte kalla det ärelystnad.	[A7] s. 37	Ali, tko je uopće ministar u vladi? Prihodi kao manji veletrgovac i jedva toliko moći da može pomoći svojim rođacima, a kamoli nametnuti svoje ideje, ako ih uopće ima. To me, naravno, nimalo ne sprečava da i sam poželim sjediti u vladi, ipak je to puno povoljnija pozicija od ove koju sada imam, ali to ne treba odmah zvati ambicijom.	[A7] s. 28
Det var en spännande historia om kriget, och de slukade den, de var ju femton år.	[B5] s. 62	Bila je to napeta pripovijest o ratu i gutali su je, ipak im je bilo petnaest godina.	[B5] s. 23
Hur kan man göra personlighetstes när man inte har nån personlighet att testa! ville Pia skrika, med det gjorde hon ju inte.	[B7] s. 12	Kako možete rješavati test osobnosti kad uopće nemate osobnosti koju možete testirati!, Pia je htjela vrisnuti, ali ipak nije.	[B7] s. 23
Jesus förändrade världen. Det var ju bra gjort. Skåll och grattis!	[B7] s. 17	Isus je promijenio svijet. To je ipak dobro učinjeno. Uzdravlje i svaka čast!	[B7] s. 27
Han säger att han ju handlar där jämt och att han väl för fasen måste vara betrodd för åttio kronor.	[B7] s. 18	Rekao je da ipak kupuje tu redovito i da mu se pobogu može vjerovati za 80 kruna.	[B7] s. 28

<i>I</i>			
SVENSKA	S.	KROATISKA	S.
Men samtidigt som de trätte om drakmönstren och runorna var det ju frågan om dem som kunde mura, framför allt Svarte och Gur och några av deras avkomma.	[A1] s. 40	No istovremeno kad je trajala prepirka oko uzorka sa zmajem i runama bilo je riječi i o onima koji bi mogli zidati, u prvom redu Crni ili Gur i neki od njihovih potomaka.	[A1] s. 30
Det sa du ju förra gången.	[A2] s. 25	“To si rekla i prošli put.”	[A2] s. 19
Det sa du ju också förra gången.	[A2] s. 26	“I to si rekla i prošli put.”	[A2] s. 19
Men han skulle fara. Och då sade man, att han kunde ju få behålla bössan som sin egen, om han inte gav sig av nu - eller att han kunde få en korrespondenskurs i nå gonting, i bok föring, eller kanske i främmande språk, engelska, ifall han senare skulle tänka på Amerika; eller också kunde man ju prenumerera på en tidning med bilder i, en som kom varje vecka, vi kan ju ta och skriva efter den.	[A3] s. 21	Ne, otputovat će. Tad mu rekoše da može zadržati pušku, ako ne ode - ili da može polaziti dopisni tečaj knjigovodstva, ili možda stranih jezika, engleskog, ako jednom kasnije nakani u Ameriku; mogli bi naručiti i novine sa slikama, tako jedne koje pristižu svakog tjedna, da, mogli bismo odmah radi toga pisati.	[A3] s. 12
Plast har smällt ert köksbord, ja, du ser ju själv...	[A4] s. 41	Plastika se otopila, a kuhinjski stol, pa, vidite i sami...”	[A4] s. 35
Tja, sa Sven-Erik när Anna-Maria försvunnit, du kan ju se själv, så mycket mer vet vi inte.	[A5] s. 23	- Pa - rekao je Sven-Erik kad je Anna-Maria nestala - vidiš i sam, ništa više ne znamo ni mi.	[A5] s. 24
Jag kan inte, det vet du ju , kved Sanna.	[A5] s. 29	Ja to ne mogu, znaš i sama - cmizdrila je Sanna.	[A5] s. 30
Nåja, sa Tooticki och ryckte på axlarna. Hon kan ju hålla sig därute om hon är blyg.	[B4] s. 64	Pa dobro, reče Tooticki i slegne ramenima. – Može ostati i vani ako je sramežljiva.	[B4] s. 18
Hon syns, hon syns! ropade mumintrollet. Hon är ju söt!	[B4] s. 70	Ona se vidi, vidi se! – vikao je mumin. – I slatka je!	[B4] s. 22
Den stora fördelen med Arlanda är ju kommunikationsmöjligheterna – alla vägar bär till Arlanda, oavsett om man kommer med tåg, buss, bil eller flyg.	[B2] s. 100	Još je jedna velika prednost Arlande i dobra prometna povezanost – svi putovi vode do Arlande, neovisno o tome dolazi li se vlakom, busom, automobilom ili zrakoplovom.	[B2] s. 127

<i>JER</i>			
SVENSKA	S.	KROATISKA	S.
På eftermiddan hade jag saftkalas för alla barna i Bullerbyn, ja vi är ju bara	[A6] s. 22	Poslijepodne su mi sva djeca Graje Male - jer , nas je samo šestero - došla	[A6] s. 20

sex år.		na sok i kolače.	
Varför skall kärleken vara trollguldet, som andra dagen blir vissna löv, eller smuts, eller ölsupa? Ur människornas längtan efter kärlek har ju hela den sidan av kulturen spirat upp, som icke direkt syftar till hungerns stillande eller försvar mot fiender.	[A7] s. 17	Zašto ljubav mora biti lažnog sjaja i već se sljedećeg dana pretvoriti u uvelo lišće ili prljavštinu ili pijanstvo? Jer iz ljudske je čežnje za ljubavlju izrasla cijela ta strana kulture koja se ne odnosi izravno na utaživanje gladi ili obranu od neprijatelja.	[A7] s. 12
Det som jag tänkte begära av doktorn är något så besynnerligt. Och det strider kanske alldeles mot vad ni anser vara rätt. Jag vet ju inte vad doktorn tänker om sådana saker.	[A7] s. 20	“Htjela sam vas zamoliti za nešto jako čudno. Nešto što se možda kosi s time što vi smatrate ispravnim. Jer ja ne znam što vi mislite o takvim stvarima.	[A7] s. 15
Vi hade så innerligt hoppats och önskat, att vi en gång skulle få ett litet barn. Men jag vill inte vara med om skilda sovrum, det måste jag bestämt säga ifrån. Det är ju så ovanligt i våra kretsar, det skulle bara ge anledning till prat.	[A7] s. 24	Toliko smo se iskreno nadali i priželjkivali da ćemo jednom dobiti dijete. Ali ne pristajem na odvojene spavaće sobe, to odlučno odbijam. Jer to je toliko neuobičajeno u našim krugovima da bi samo izazvalo govorkanja.	[A7] s. 18
Ingen lade något tvång på mig, ingen övertalade mig. Men jag trodde att det var Guds vilja. Man hade ju lärt mig att tro, att Guds vilja alltid var det, som allra mest bjöd vår egen vilja emot.	[A7] s. 45	Nitko me nije ni na što prisiljavao niti me je pokušavao nagovoriti. Ali mislila sam da je to Božja volja. Jer učili su me da vjerujem da je Božja volja uvijek ona koja je potpuno oprečna našoj volji.	[A7] s. 34
Men det förvånar er kanske att jag sitter här och talar med er om detta. Jag har ju en annan att tala med.	[A7] s. 46	Ali možda vas je iznenadilo što vam sve to pričam. Jer imam drugu osobu s kojom mogu razgovarati.	[A7] s. 34-35

A			
SVENSKA	S.	KROATISKA	S.
“Sant och visst är”, sade han medan han sträckte ut armen för att få ett nytt ölkrus i sin hand, “att den där Erik Jedvardsson är en man som kommer att sluta som kung eller ett huvud kortare eller båda delarna. Det vet vi ju alla.	[A1] s. 47	“Sigurno je istina”, rekao je dok je pružao ruku tražeći drugi vrč piva, “da je taj Erik Jedvardsson čovjek koji će završiti ili kao kralj ili za glavu kraći ili oboje. A to svi znamo.	[A1] s. 37
Och var det ändå inte behagligare med rena husträlar som inte stank? De skulle förresten alla kläs i rent lintyg efter tvagningen, man tillverkade ju mycket mer lin på Arnäs än just nu gick att sälja.	[A1] s. 50	Pa zar nije ugodnije s čistim kućnim robovima, koji ne smrde? Oni uostalom svi moraju nakon umivanja obući čisto laneno platno, a na Arnäsu se izrađivalo mnogo više lanenog platna nego što se sada moglo prodati.	[A1] s. 40

- Det ber jag till Gud om, svarade han. Men hur länge tror doktorn att det kan dra om? - Det är svårt att säga. Men ett halvt års absolut avhållsamhet blir säkert nödvändigt. Sedan få vi ju se...	[A7] s. 24	“Za to se molim Bogu”, odgovorio je. “Ali, doktore, što mislite koliko dugo bi to moglo trajati?” “To je teško reći. Ali sigurno je potrebno barem pola godine potpunog odricanja. A onda ćemo vidjeti...”	[A7] s. 18
Och att han var en god och bra man var jag ju säker på, eftersom han var präst.	[A7] s. 45	A i bila sam sigurna da je on dobar čovjek zato što je svećenik.	[A7] s. 34

TAKO			
SVENSKA	S.	KROATISKA	S.
Han saknade bilder av sig själv som femåring, försökte placera sitt huvud på Maries axlar, de var ju lika, det brukade de i deras närhet triumferande konstatera, själv blev han förundrad, Marie mest förlägen.	[A2] s. 29	Nije se mogao sjetiti kako je izgledao s pet godina, pokušavao je namjestiti svoju glavu na Marieina ramena, tako su slični, to su svi oko njih uvijek zaključivali, on bi se sav zapanjio nad tim, A Marie kao da bi se postidjela.	[A2] s. 22
- Ja, jag har ju känt en hel del personer, sade han. Många. Man har ju sett sej omkring och gjort lite av varje. Både det ena och det andra. Han hade varit berömd; men han glömde bort att tala om varför.	[A3] s. 43	- Eh, upoznao sam mnoštvo ljudi - reče. - Mnoge. Čovjek je tako unaokolo vrludao i prošao koješta. Nagledao se svega i svačega. Bio je slavan; no, zaboravio je ispričati zašto.	[A3] s. 30-31
- Men, inföll jag, pastorn är ju inte längre ung. Det förvånar mig att han vid sin ålder kan göra er så mycket... förtret. Hur gammal är han egentligen?	[A7] s. 21	“Ali”, prekinuo sam je, “pastor više nije tako mlad. Čudi me da u tim godinama može toliko... zahtijevati. Koliko on, ustvari, ima godina?”	[A7] s. 15

SASVIM			
SVENSKA	S.	KROATISKA	S.
Aldrig mer, had hon hoppats. Aldrig den smärtan, aldrig den dödskräcken, bad hon nu. Det var ett själviskt sätt att tänka, det visste hon mycket väl. Det var ju vanligt att kvinnor dog i barnsäng och människan skall födas i smärta.	[A1] s. 9	Nikad više, nadala se. Nikad više taj bol, nikad taj smrtni grijeh, molila je sada. Bile su to sebične misli, predobro je to znala. Bilo je sasvim prirodno da žene umiru pri porođaju, a čovjek se mora rađati u bolu.	[A1] s. 3
Ynglingens klädsel hade hon inte sett så mycket av eftersom hans sköld skyldde hans bröst, men han hade i alla fall haft vita kläder. Vita, just som cistercienserna, men någon munk var han ju absolut inte eftersom han bar en stridsmans sköld.	[A1] s. 18	Mladića nije baš dovro vidjela, budući da mu je štit zaklanjao prsa, ali sigurna je da je imao bijelu odjeću. Bijelu, baš kao cisterciti, ali redovnik sasvim sigurno nije bio, budući da je nosio ratnički štit.	[A1] s. 11
Jag är glad att kattmamman fick ha en	[A6]	Drago mi je što je mama maca mogla	[A6]

unge kvar. Annars hade hon ju inga barn haft.	s. 39	zadržati barem jednog, inače bi sad bila sasvim bez djece.	s. 37
--	-------	---	-------

IONAKO			
SVENSKA	S.	KROATISKA	S.
Kom. Vi går nu. Det är ju bara en jävla kepagubbe.	[A2] s. 11	“Dođi. Idemo. To je ionako samo neki tip s kapom.”	[A2] s. 6
- Vad skulle du ha ett sorkeri till förresten, sa Britta. Sorkar värper ju inga ägg.	[A6] s. 51	“Uostalom, i što bi s mišarnicom?” upitala je Britta. “Poljski miševi ionako ne legu jaja.”	[A6] s. 49

NARAVNO			
SVENSKA	S.	KROATISKA	S.
Fast å andra sidan, hade man den näst finaste Porschen som gick att få utanför tävlingsbanan så ville man ju köra oavsett årstid.	[A4] s. 34-35	No s druge strane, ako već imaš drugi najbolji Porscheov model koji se ne koristi za utrke, naravno da ga želiš voziti neovisno o vremenu.	[A4] s. 30-31
Jag visste ju också att det fanns något annat, som man måste akta sig för och som var en förfärlig synd, men det stod för mig som något så oklart och avlägset, och det frestade mig inte.	[A7] s. 43	I, naravno , znala sam da postoji nešto drugo čega se treba čuvati i da je to strašan grijeh, ali to mi je bilo toliko nejasno i daleko da me nije mamilo.	[A7] s. 32

SASVIM			
SVENSKA	S.	KROATISKA	S.
Kära fru Gregorius, svarade jag småleende, det är ju ett talesätt naturligtvis, men man bör inte begagna det ens som sådant.	[A7] s. 42	“Draga gospođo Gregorius”, odgovorio sam uz lagan smiješak, “to se, naravno, samo tako kaže, ali svejedno ne bi trebalo koristiti taj izraz.”	[A7] s. 31
Alla måste ju följa Lagen. Och vi svarar: Men tänk om Lagen är olaglig?	[B8] s. 28	Svi samo moraju poštivati Zakon. A mi odgovaramo: Ali što ako Zakon nije zakonit?	[B8] s. 34

KOMBINERADE			
SVENSKA	S.	KROATISKA	S.
Ja, vi skulle gett dej nånting förstås. Nu. Men - Och han svarar: att han har ju fått så mycket, både matt och skorna och klockan.	[A3] s. 24	- Jest, dakako, trebalo je da ti nešto damo... Sada... Ali... On uzvraća da je i tako već mnogo dobio, jelo i cipele i sat.	[A3] s. 15

Jag var ju alltid så mycket yngre än de, jag förstod i början ingenting när de talade om sådana saker, och emedan jag förstod, vände jag mig att icke höra på.	[A7] s. 28	Ai uvijek sam bio puno mlađi od njih, u početku ništa nisam razumio kad su razgovarali o tim stvarima, a zato što nisam razumio, navikao sam se i da ne slušam.	[A7] s. 20
Jag blir alltid så full i skratt när dom busar. Man minns ju själv hur det var!	[B5] s. 59	Svaki put umirem od smijeha kad izvode ludosti. Pa i sam se sjećam kako je to bilo!	[B5] s. 20

ANDRA			
SVENSKA	S.	KROATISKA	S.
“Måhända kan man säga att för lagens skull måste gåvan komma från kungen, så är det ju .	[A1] s. 23	“Možda se može reći radi zakona da dar mora doći od kralja, tako je to, eto .	[A1] s. 14
Den är ju sönder. Helstängd.	[A2] s. 48	“ Ali bio je pokvaren.”	[A2] s. 37
Och då sade man, att han kunde ju få behålla bössan som sin egen, om han inte gav sig av nu - eller att han kunde få en korrespondenskurs i nå gonting, i bok föring, eller kanske i främmande språk, engelska, ifall han senare skulle tänka på Amerika; eller också kunde man ju prenumerera på en tidning med bilder i, en som kom varje vecka, vi kan ju ta och skriva efter den.	[A3] s. 21	Tad mu rekoše da može zadržati pušku, ako ne ode - ili da može polaziti dopisni tečaj knjigovodstva, ili možda stranih jezika, engleskog, ako jednom kasnije nakani u Ameriku; mogli bi naručiti i novine sa slikama, tako jedne koje pristižu svakog tjedna, da , mogli bismo odmah radi toga pisati.	[A3] s. 12
Då säger hon: Det har ju förstås blivit en del under årens lopp. Ett och annat som du behövde. Men -. Du skulle haft nånting nu.	[A3] s. 24	No da - preuzme ona - tijekom godine koješta se nakupi što ti je bilo potrebno. Ali... Trebalo je da sada nešto dobiješ.	[A3] s. 15
Han visste ju, att det där översten inte var sant - men det kunde ändå vara sant. Översten hade ju funnits och hans hus hade väl brunnit upp. Alltihop var kanske annorlunda i verkligheten än som mannen berättat.	[A3] s. 44	Znao je da to s pukovnikom nije istinito - ali moglo bi biti istinito. No sigurno je postojao pukovnik, a bit će mu i koća izgorjela. U stvarnosti je možda sve bilo drukčije od onoga što je čovjek ispričao.	[A3] s. 31
Och om inte nån gör det, så kommer det bara att bli tråkigheter för nån. Det förstår ju du också.	[A4] s. 33	Ja ti lijepo kažem, netko mora preuzeti odgovornost. A ako netko to ne učini, taj netko će snositi posljedice. To ti je valjda isto jasno.	[A4] s. 28
Det där är ju utpressningssnack.	[A5] s. 26	Ovaj govor je čista ucjena.	[A5] s. 27
Det går ju inte att ha en särskild skola för bara sex barn.	[A6] s. 27	(...), zato što se doista ne može imati posebna škola za samo šest učenika.	[A6] s. 25
Då kom Olle och öppnade sin dörr för att se vad det var, och tänk, han blev så rädd så han riktigt hoppade till när han fick syn på oss, för det var ju	[A6] s. 96	Olle se pojavio na vratima sobe da vidi što se događa i, zamislite, toliko se prepaao da nas je ugledao i doslovce poskočio od straha. Na tavanu je,	[A6] s. 94

mörkt ute på vinden, och det kom bara lite ljus från den öppna dörren.		naime , bio mrak, i samo je sasvim malo svjetla dopiralo kroz otvorena vrata.	
Nej, ni måste veta allt, sade hon. Ni har kanske gissat det, ni ser ju mitt igenom mig. Jag begär ju att ni skall narras för min skull, då måste jag åtminstone vara uppriktig mot er.	[A7] s. 22	“Ne, morate sve znati”, rekla je. “Možda ste već pretpostavili, odmah ste me prozreli. Ako već tražim da lažete za mene, onda barem moram biti iskrena prema vama.	[A7] s. 16
En annan trodde ju på det och gick på som vanligt, så man låg ju allt sämre och sämre till där...	[B5] s.61	Jedna druga je pak bila iz tog filma, jednako razmišljala, pristala je kao i obično, ali onda...	[B5] s. 22
Javisst ja! Han älskade ju Paris.	[B4] s. 60	Dakako! On stvarno voli Pariz.	[B4] s. 20
Välståndet i dagens Eslöv är ju till stor del byggt på invandring.	[B6] s. 69	Ta blagostanje u današnjem Eslövu je većim dijelom izgrađeno imigracijom.	[B6] s. 26

INDIREKTA KOMMUNIKATIVA MOTSVARIGHETER

SVENSKA	S.	KROATISKA	S.
Han hade inte vetat varför, visste inte nu heller, den skulle kanske vara välkommande om Frans kom tillbaka, han hade länge hoppats att han skulle stå där framför honom igen, att allt var ett misstag, sådana misstag begås ju ibland.	[A2] s. 28	Nije znao zašto, ni sada to ne zna, valjda da bi sve bilo spremno ako se Frans vrati, i on se sâm dugo nadao da će opet vidjeti pred sobom, da je sve to bila samo pogreška, takve se pogreške znaju dogoditi ponekad.	[A2] s. 21
Han svarade ingenting som var ja eller nej. Han sade bara, att han skulle fara. - Du kan ju i alla fall stanna här, menade han. Men han skulle fara.	[A3] s. 21	Nije odgovarao ni da ni ne. Rekao je samo da će oputovati. - Mogao bi drage volje još ostati - rekoše mu. Ali je on odlučio putovati.	[A3] s. 12
Jag är ju svensk, men hemma är alltid Belgrad.	[A4] s. 45	Ja jesam Šveđanin, ali pravi dom je jedino u Beogradu.	[A4] s. 38
Jag sa ju det, sa Sven-Erik som stod tätt bakom.	[A5] s. 19	Rekao sam ti - odgovorio je Sven-Erik koji je stajao odmah iza nje.	[A5] s. 19
Ibland släppte vi ihop Murre och Sessan och Malkolm på gräsmattan för att dom skulle få leka med varann. För dom var ju syskon och ville nog gärna träffas.	[A6] s. 40	Ponekad smo puštali Mucka, Princezu i Malkolma na travu da se zajedno poigravaju. Jer, oni su si najbliža obitelj i zasigurno se žele sretati.	[A6] s. 38
Tänk, om någon hör det, vad dom ska undra vem det är som sjunger! För det är så mörkt, så dom kan ju inte se att det bara är vi barn från Bullerbyn, som går där i mörkret och sjunger.	[A6] s. 92	Zamislite da nas netko čuje, zasigurno mu ne bi bilo jasno tko to tamo pjeva. Jer, mrak bude tako gust da nas ne bi mogao vidjeti, a sigurno mu ne bi palo na pamet da smo to mi, djeca Graje Male.	[A6] s. 90
Jag blev litet otålig. Hon ingav mig icke heller något särskilt medlidande, sådant där arrangerar sig ju alltid, när	[A7] s. 15	Nisam osjećao nikakvo posebno suosjećanje prema njoj, takve se stvari uvijek same srede, pogotovo kad se	[A7] s. 10

det bara finns pengar. Det är bara stolthelten som får lida en smula.		ima novca.	
Jag var ju också ett stort ljus i skolan; ständigt yngst i klassen, student vid femton år och medicine licentiat vid tjugutre.	[A7] s. 27	I u školi sam znao biti zaista sjajan: uvijek najmlađi u razredu, počeo studirati s petnaest godina i diplomirao medicinu s dvadeset i tri.	[A7] s. 20
Hon talade lugnt, bara med en liten darrning i rösten, och det hon sade överraskade mig på ett sätt; jag hade icke vetat förr, att denna lilla kvinnovarelse tänkte, att hon kunde bedöma en man, sådan som den hon talade om, så klart och liksom utifrån, fast hon ju måste känna ett dödligt hat till honom, en djup vämjelse.	[A7] s. 41	Govorila je smireno, glas joj je samo malo podrhtavao i ono što je rekla u nečemu me je iznenadilo: prije toga nisam znao da to malo žensko biće razmišlja, da zna procijeniti čovjeka, čovjeka poput onoga o kojemu je pričala, procijeniti ga tako jasno i objektivno, iako mora da prema njemu osjeća duboko gađenje i iskrenu mržnju.	[A7] s. 30
– Jag var ute på ön i söndags, började Ragnar och log för sig själv. Jag blinkade samförstånd och väntade på fortsättningen. – Faen, sa han och ruskade på huvudet. Det är ju så jävvla skönt.	[B5] s. 61	– Bio sam na otoku u nedjelju – počeo je Ragnar i nasmijao se sam sebi. Namignuo sam u znak razumijevanja i čekao nastavak. – Kvrugu, – rekao je i odmahnuo glavom – znaš kako je lijepo.	[B5] s. 22
Det behövs ju bara att en jättetanker går på grund så får vi hela kusten jämnt och fint nersmetad från topp till tå. Vad återstår då?	[B5] s. 66	Samo fali da se golemi tanker nasuče tako da dobijemo naftu po cijeloj obali, od glave do pete. Što onda preostaje?	[B5] s. 26

UTELÄMNING

SVENSKA	S.	KROATISKA	S.
Deras son Eskil levde ju och det var ett välskapt och raskt litet gossebarn med alla de förmågor som barn skall ha.	[A1] s. 9	Njihov sin Eskil bio je dobro građen i živahan dječacić, sa svim sposobnostima koje dijete treba imati.	[A1] s. 3
Han klappade henne vänligt på handen och tackade henne ironiskt för att han, som ju faktiskt var en gammal man, mer än väl behövde en havande kvinna att gå före och sätta sig.	[A1] s. 11	On ju je potapšao po ruci i ironično joj zahvalio, što je njemu, koji je zapravo star čovjek, potrebno vidjeti trudnu ženu da je prva sjela.	[A1] s. 4
I stället berättade hon nu fort voskande vad hon just kommit fram till. Det var ju , som kungen säkert redan visste, bråk om hennes arv i Varnhem.	[A1] s. 11	Zato mu je šaptom brzo ispriopvedila ono čega se upravo dosjetila. Kao što kralj sigurno već zna, bilo je nekih svađa oko njezina nasljedstva u Varnhemu.	[A1] s. 4-5
Men nu var det ju så att munkarna på Lurö behövde en natur med mindre stränga vintrar.	[A1] s. 11	No redovnici na Luröu trebaju prostor s blažim zimama.	[A1] s. 5
“Ja, det är också sant”, svarade	[A1]	“Da, i to je istina”, odgovori Magnus	[A1]

Magnus buttert. “Men likväl är ju Varnhem en tredjedel av vår gemenamma egendom, en tredjedel som du nu har tagit ifrån Eskil.	s. 16	zlovoljno. “Ali isto je tako Varnhem trećina naše zajedničke imovine, trećina koju si sad uzela Eskilu.	s. 8
Fler kritter betyder fler tunnor saltat kött och fler hudar som vi nu kan sända med båt till Lödöse, du vill ju så gärna handla med Lödöse, och det kan man lätt göra från Arnäs både vinter och sommar, men svårligen från Varnhem.	[A1] s. 16	Više stoke znači više bačvi usoljenog mesa i više kože, što možemo brodom poslati u Lödöse. Ti želiš trgovati s Lödöseom, što se iz Arnäsa i zimi i ljeti može lako učiniti, ali teško iz Varnhema.”	[A1] s. 9
Hennes första barnsbörd hade ju närapå dödat henne och Helga Guds Moder hade räddat henne och Eksil först på tröskeln till döden.	[A1] s. 18	Njezin prvi porođaj gotovo ju je ubio. Sveta Majka Božja spasila je nju i Eskila, koji su bili na pragu smrti.	[A1] s. 10
Det var ju känt att en svår barnsbörd ofta följdes av en ny svår och nu var det snart dags igen.	[A1] s. 18	Bilo je poznato da teškom porođaju često slijedi jednako težak novi i, evo, on je uskoro tu.	[A1] s. 10
I så fall var det ju ett rött kors, men hur kunde hon veta att det var blod och inte bara röd färg?	[A1] s. 18	U tom slučaju bio je to crveni križ, ali kako je mogla znati da je to bila krv, a ne samo crvena boja?	[A1] s. 11
Men man kunde ju inte som vanlig människa förstå allt det som uppenbarades.	[A1] s. 19	Ali običan čovjek ne može potpuno razumjeti ukazanje.	[A1] s. 11
Han hade föstås skändat dem båda. Så det gick ju inte ens att lämna dem i lika skick som de hade rövats.	[A1] s. 20	On ih je, naravno, obje obeščatio. Tako da ih se ni vratiti nije moglo samo tako.	[A1] s. 12
Hon talade ju ofta på det viset, att hon sade en sak men menade en annan.	[A1] s. 21	Često je govorila na taj način - rekla bi jedno, a mislila drugo.	[A1] s. 13
Eftersom Sigrid nu ändå satt längst fram i salen, och eftersom det verkade som om hon hade del i det kloka förslaget från Fader Henri, beslöt kung Sverker att man ju kunde passa på att avhandla frågan om Varnhem (...).	[A1] s. 21- 22	Budući da je Sigrid i dalje sjedila sprijeda i dvorani i budući da je izgledalo kao da je i ona imala udjela u mudrom prijedlogu oca Henrija, kralj Sverker odlučio je učiniti nešto da se riješi i pitanje Varnhema.	[A1] s. 13
Deras tro och frälsning intresserade henne förvisso mindre och hon hade inte tvingat någon annan av sina trälar än Sot att döpas, men det var ju för att hon haft ett särskilt behov av stöd inne på golvet när domkyrkan skulle invigas.	[A1] s. 25- 26	Njihova vjera i spasenje manje su je zanimali i nije silila nikoga od svojih robova da se krsti, osim Garavke, ali to je bilo zato što joj je trebala pomoć kad je posvećivana katedrala.	[A1] s. 17
Hon insåg mycket väl vad Magnus skulle tycka om den saken. Men han var ju ändå bara man och kunde inte förstå att de trälinnor som vanligen ynglade av sig mycket mer än folk hade gott förstånd när det gällde allt om hur det skulle bära till.	[A1] s. 27	Vrlo je dobro vidjela što će Magnus misliti o svemu tomu. Ali on je bio samo muškarac i nije mogao razumjeti da robinje, koje obično kote puno mladih, mogu bolje nego muškarci znati kako u ovoj situaciji postupati.	[A1] s. 18
“Var hälsad min vördade husfru, jag	[A1]	“Budi pozdravljena, moja poštovana	[A1]

förstår att vi nu närmar oss en glädjens stund i detta Varnhem”, sade Fader Henri men såg mer vänligt och lugnt på henne än han hade talat. “Eller en sorgens stund, Fader, vi vet ju inte förrän det är över”, kved Sigrid och stirrade på honom med en blick fylld av skräck eftersom hon anade att en ny värk var på väg.	s. 28	domaćice, shvaćam da se bližimo radosnom času u ovom Varnhemu”, rekao je otac Henri, ali ju je gledao mirnije i prijaznije nego što je govorio. “Ili času boli, oče, ne znamo to prije nego što prođe”, cvilila je Sigrid i zurila u njega pogledom punim straha, jer je slutila da se bliže njezini trudovi.	s. 18
Sådana drycker som lindrade smärta var mycket starka, man kunde använda dem till sårade, till döende, eller till sådan läkekonst där någon måste få sin arm eller fot amputerad. Men man fick ju för död och pina inte ge sådant till kvinnor som skulle föda, för då gav man det också till det lilla barnet som kunde komma att födas som evigt förvirrad eller förlamad.	[A1] s. 30-31	Takvi napitci protiv boli vrlo su jaki i mogu se davati samo ranjenima, umirućima ili onima koji su pred amputacijom ruke ili noge. Ali ni pod prijetnjom smrću ili mučenjem ne smiju se davati ženama koje rađaju, jer je to jednako kao i da su dani čedu, koje bi se moglo roditi zauvijek poremećene pameti ili kljasto.	[A1] s. 21
Finns det tillräckliga starka skäl kan varje mans hem skövlas och brännas. Men frågan blir ju då om det var värt priset, hur många belägrare som sköts till döds av pilar, hur många som krossades av stenar, hur många som tappade lusten och hälsan under belägringens gång.	[A1] s. 38	Ako postoji dovoljno jak razlog, svačiji se dom može opustošiti i spaliti. Ali pitanje je da li bi to bilo vrijedno cijene koja se platila, koliko je opsjedatelja ubijeno strelicama, koliko ih je nasmt izudarano kamenjem, koliko ih je izgubilo volju ili zdravlje dok je trajala opsada.	[A1] s. 29
Förhållandet till kung Sverker hade ju om inte annat Sigrid sett till att förbättra genom att skänka Varnhem nästan som i hans namn.	[A1] s. 38	Odnos s kraljem Sverkerom Sigrid je, ako ništa drugo, poboljšala poklonivši Varnhem takoreći u njegovo ime.	[A1] s. 29
I just det hade hon ju rätt.	[A1] s. 39	U tom je imala pravo.	[A1] s. 30
Det var ju som att se en strålande soluppgång, det kunde betyda vad som helst och betydde något annat på drakmönstrens tid än på Vår Frälsares tid.	[A1] s. 39	To je bilo kao gledati sjajni izlazak sunca, što može značiti bilo što, i drugo je značilo u vrijeme uzoraka sa zmajevima nego u doba našeg Iskupitelja.	[A1] s. 30
Men trälarna och kritererna har ju ingen eld i sin del av huset , hur ska de då tåla vintern, vi kan ju inte förlöra dem i kylan, kommer de inte att frysa ihjäl och göra oss duktigt fattiga till våren?	[A1] s. 41 (x2)	“Ali robovi i blago nemaju vatre u svom dijelu kuće. Kako će oni izdržati zimu, ne možemo ih izgubiti zbog hladnoće, zar se neće nasmrt smrznuti i do proljeća nas temeljito osiromašiti?”	[A1] s. 31 (x2)
Det var ju bara han själv och Gud, ja och så Sigrid själv förstås, som visste.	[A1] s. 44	Samo su on i Bog, naravno i Sigrid, to znali.	[A1] s. 33-34
Men å andra sidan, det som gjorde saken verkligt besvärlig, var det ju så att den som inte stödde en segrare i	[A1] s. 45	S druge strane, ono što je stvar činilo zaista neugodnom bilo je to da ako ne podupre pobjednika u borbi oko krune	[A1] s. 35

kampen om kungakronan hade surt att vänta när kom på gästning nästa gång och förhörde sig om varför han inte kunnat få något stöd förrän det inte längre behövdes.		može očekivati samo zlovolju kad taj pobjednik dođe u goste idući put i želi čuti zašto nije mogao dobiti potporu kad mu je trebala.	
Gör han det så får vi ju se sen hur vi ställer oss.	[A1] s. 47	Ako to učini, onda ćemo vidjeti kako ćemo se postaviti.	[A1] s. 37
Han användes sig förstås av engelska stenarbetare som han rekvirerat från sin fars engelska släkt och han menade att dessa engelsmän ju kunde hyras ut till Magnus när våren kom, i stället för att resa hem.	[A1] s. 48	Naravno da se koristio radom engleskih klesara, koje je rekvirirao on engleske rodbine svojega oca. Mislio je da bi te Engleze na proljeće trebalo iznajmiti Magnusu, umjesto da putuju kući.	[A1] s. 37
Det var ju en helt ny metod att bygga knuttimrat med långa furustockar liggande på varandra (...).	[A1] s. 48	Tu je rabljena savim nova metoda, gradnja pomoću dugih borovih greda koje leže jedna na drugoj i spajaju se u kutovima <i>lastinim repom</i> (...).	[A1] s. 38
Medan man bar fram öl åt den farlige gästen berättade Magnus blygsamt att här uppe i norr därr Sunnanskog mötte Nordanskog fanns det ju så gott om timmerträd, de långa raka furorna, att det erbjöds helt andra byggnadsmöjligheter än exempelvis nere vid Lidan där det mest var lövskog som stod till buds.	[A1] s. 49	Dok se opasnom gostu donosilo pivo, pripovijedao je Magnus skromno da gore na sjeveru, gdje se Sjeverna šuma sastajala s Južnom šumom, ima toliko građevnog drva, dugih ravnih borova da se time pružaju sasvim druge građevne mogućnosti nego na primjer dolje kraj Lide, gdje je na raspolaganju uglavnom listopadna šuma.	[A1] s. 38
Sigrid förklarade att det ju ändå var husträlar, de som skulle vända stekarna och bära fram dem och skänka ut ölet och bära ut skulorna hela natten.	[A1] s. 50	Sigrid je objasnila da su oni ipak kućni robovi, oni koji su morali okretati pečenje i donositi ga, točiti pivo i cijelu noć iznositi ostatke.	[A1] s. 40
Men det var ju i morse. Tolv timmar sedan.	[A2] s. 7	Ali to je bilo jutros. Prije dvanaest sati.	[A2] s. 3
Hon tycker ju inte så. Hon tycker inte att de behöver vara elaka.	[A2] s. 12	Ona se ne slaže. Ona ne misli da moraju biti tako zločeste.	[A2] s. 7
Han ler. De tycker ju om det.	[A2] s. 14	Nasmijao se. To im se sviđa.	[A2] s. 9
Men du, det går ju jättesnabbt.	[A2] s. 14	Ne brini, bit ćemo brzo gotovi.	[A2] s. 9
Jag lovade ju det.	[A2] s. 14	Obećao sam to.	[A2] s. 9
Hon vet att hon har arbete i där i minst två timmar. Då blir ju klockan i alla fall halv tio.	[A2] s. 18	Zna da će tamo imati posla za barem dva sata. Onda će već biti pola deset.	[A2] s. 12
Hon hade ju aldrig sett döden förut, aldrig mött stilla människor som såg på henne utan att andas.	[A2] s. 18	Nikad prije nije vidjela smrt, nikad se nije susrela s neživim tijelima koja su zurila u nju bez daha.	[A2] s. 13
Det var ju så mycket flickor på skolgården jämt, de såg likadana ut, flickor gör det.	[A2] s. 19	Uvijek je toliko mnogo djevojčica na školskom igralištu, sve izgledaju slično, djevojčice su takve.	[A2] s. 13

Spring då pappa! Du springer ju inte!	[A2] s. 25	Trči, tata! Ne trčiš!	[A2] s. 19
Jag sa ju det till honom på Apsås!	[A2] s. 34	Rekao sam mu to u Apsásu!	[A2] s. 26
Ja sa ju det till honom, plitjävlar.	[A2] s. 34	Rekao sam mu to, prokleti murjaci.	[A2] s. 27
Han låg med öppet fönster och lyssnade på småstaden, hur den somnade och vaknade, människor som har förmodligen kände eller åtminstone kände igen, det blir ju så, lever du i det lilla är det inte långt till andra sidan.	[A2] s. 36	Ležao je uz otvoreni prozor i slušao zvukove gradića, kako je tonuo u san i budio se, ljude koje vjerojatno poznaje ili barem prepoznaje. Tako je to kad živiš u malom mjestu i kad ti je sve nadohvat ruke.	[A2] s. 28
Han ansvarade för dem och för den personal som skulle vårda och straffa dem. Det var ju det de skulle göra.	[A2] s. 41	On je bio odgovoran za njih, i za osoblje koje ih je čuvalo i kažnjavalo. To je ono što moraju raditi.	[A2] s. 32
Det var ju det som var deras enda uppgift.	[A2] s. 41	To im je jedina zadaća.	[A2] s. 32
Sveket bodde ju hos dem, skitade ner varje ord.	[A2] s. 41	Živjeli su okruženi razočaranjem koje je pobijalo sve izgovoreno.	[A2] s. 32
Han hade ingen aning om vad han skulle göra. Det var ju inte han som kontrollerade längre.	[A2] s. 43	Nije imao pojma što da radi. Nije se više mogao kontrolirati.	[A2] s. 33
Det var sedan, när hans dotter hade frågat varför Lund hade dödat två flickor, varför han hade förstört dem, hon hade bara varit ett år äldre än de och noga läst varje ny artikel, hon hade hela tiden nya frågor, hennes pappa kände ju honom som hade gjort det, de hade gått bredvid varandra på tv flera gånger.	[A2] s. 44	Poslije ga je kći pitala zašto je Lund ubio te dvije djevojčice, zašto ih je unakazio, ona je bila samo godinu starija od njih, a pročitala je svaki članak o tome, stalno je postavljala nova pitanja, njezin tata poznaje onog koji je to napravio, hodao je uz njega na TV-u više puta.	[A2] s. 34
Någon måste ju tala med dem. Det var deras jobb. Att transportera.	[A2] s. 44	Netko mora razgovarati s njima. To im je posao. Prevoziti ih.	[A2] s. 34
- Nej, den är inte så tungt ändå, och så är det ju så kort bit, alltid orkar man.	[A3] s. 16	- Nije baš teško, a više nije ni daleko. Lako ću i sam.	[A3] s. 8
- Jaa, sade han tveksamt. Men han tänkte: Det är ju omöjligt!	[A3] s. 16	- Da - reče oklijevajući, ali pomisli: "To je nemoguće."	[A3] s. 8
Men han skulle fara. Och då sade man, att han kunde ju få behålla bössan som sin egen, om han inte gav sig av nu - eller att han kunde få en korrespondenskurs i nå gonting, i bok föring, eller kanske i främmande språk, engelska, ifall han senare skulle tänka på Amerika; eller också kunde man ju prenumerera på en tidning med bilder i, en som kom varje vecka, vi kan ju ta och skriva efter den.	[A3] s. 21 (x2)	Ne, otputovat će. Tad mu rekoše da može zadržati pušku, ako ne ode - ili da može polaziti dopisni tečaj knjigovodstva, ili možda stranih jezika, engleskog, ako jednom kasnije nakani u Ameriku; mogli bi naručiti i novine sa slikama, tako jedne koje pristižu svakog tjedna, da, mogli bismo odmah radi toga pisati.	[A3] s. 12 (x2)
- Ja, jag får väl vända nu, menar hon.	[A3]	- Eh, moram se sad vratiti - nastavi	[A3]

Fast jag kunde ju gått med en bit till.	s. 24	ona. - Upravo, mogla bih poći s tobom još dijeljak puta.	s. 15
- Jag har ju varit med om att bygga en hel del järnvägar, sade Kristiansson.	[A3] s. 37	- Bio sam prisutan i sudjelovao pri gradnji mnogih kilometara pruge - reče Kristiansson.	[A3] s. 26
- Men det är ju inte så mycket för det som jag är omtalad. Det var för andra saker jag stod i tidningen.	[A3] s. 37	- No zbog toga se o meni toliko ne govori. Zbog drugih sam stvari došao u novine.	[A3] s. 26
Sen köpte han en stor gård, en vit, fin gård, den var med veranda, och trän runtomkring, och man säger att det ska vara tjufem rum i gården, fast den har jag ju inte sett, man hinner inte allt, såsom man flackat och farit.	[A3] s. 39	Onda je kupio veliku, finu, bijelu kuću s verandom, is drvećem svuda naokolo; priča se da je tu moglo biti dvadeset i pet soba; ipak nisam provirio u njih, ne može čovjek na sve stići kad mora ovako krstariti uzduž i poprijeko.	[A3] s. 27
Han bjöd alla människor som ville supa med honom - fast dom måste ju förstås vara av det bättre slaget och kunna skåla riktigt.	[A3] s. 39	Pozivao je sve ljude kojima je pričinjalo veselje da s njim piju, ali su morali, naravno, biti nešto bolje znati da ljudski nazdravljaju.	[A3] s. 27
- Och jag för min del, som haft lite av varje i min dar, måste ju ge översten rätt.	[A3] s. 40	- A što se mene tiče, gdje sam ja pak koješta prošao, moram priznati da pukovnik ima pravo.	[A3] s. 28
Han gick den långa vägen tillbaka och spöka av tusan plåtar, och då måste det ju bli som han ville till sist.	[A3] s. 43	Pošao je natrag onim cijelim dugim putem i vampirio se, i tako je konačno moralo biti onako kako je on htio.	[A3] s. 30
- Ja, jag har ju känt en hel del personer, sade han. Många.	[A3] s. 43	- Eh, upoznao sam mnoštvo ljudi - reče. - Mnoge.	[A3] s. 30
Han visste ju , att det där översten inte var sant - men det kunde ändå vara sant.	[A3] s. 43	Znao je da to s pukovnikom nije istinito - ali moglo bi biti istinito.	[A3] s. 31
Och Ian - Philip vände på huvudet - just det, han satt ju bredvid honom här vid drinkbordet.	[A4] s. 7	A Ian - okrene glavu Philip - evo i njega, sjedio je pokraj njega za stolom s pićem.	[A4] s. 7
Ändå hade Philip lyssnat artigt, han ville inte göra bankpojken ledsen, plus att han hade ju faktiskt gått dit av en anledning.	[A4] s. 9	Philip je pristojno saslušao dečka, nije ga htio rastužiti, jer i tamo je otišao s razlogom.	[A4] s. 8
Stället hade stängt. Ian hade dragit - fan, det var ju han som supit ner honom och fått honom att stanna kvar.	[A4] s. 9	Klub se zatvorio. Ian je otišao - jebemu, on ga je napio da bi s njima ostao malo duže.	[A4] s. 9
Så han hade börjat prata, det var ju första gången han satt så.	[A4] s. 14	I tako je propjevao, bilo mu je prvi put da je bio pritvoren.	[A4] s. 13
Jag skojar ju bara.	[A4] s. 20	Šalim se samo.	[A4] s. 18
Han dömdes ju för några år sen.	[A4] s. 32	Osuđen je prije nekoliko godina.	[A4] s. 28
Mmm, och det var ju du som fixade honom. Han fick tre år för medhjälp till grovt skattebrott.	[A4] s. 33	Aha, a ti si ga ubacio. Dobio je tri godine za sučesništvo u utaji poreza.	[A4] s. 28
Ja, det blir ju skönt för dig.	[A4]	“Da, bit će ti lijepo.”	[A4]

	s. 35		s. 31
Det var ju bara att fylla i några siffror och sköta det genom bankens hemsida, men sådant kunde tydligen inte Ian.	[A4] s. 38	Za to je potrebno ispuniti nekoliko brojaka i potom ih provesti na internetskoj stranici banke, ali ian očito ni za to nije bio sposoban.	[A4] s. 32-33
Mmm, man behövde ju ingen lögn-detektor, sa Maria utan att lyfta blicken från fläcken.	[A5] s. 14	- U redu, neće nam trebati detektor laži - rekla je Marija ne dižući pogled s fleke.	[A5] s. 14
Men nu, det här var ju inte hennes jobb egentligen.	[A5] s. 19	Ipak, ovaj slučaj u stvari nije bio njezin posao.	[A5] s. 19
Det är den sextonde januari, nej den sjuttonde är det ju .	[A5] s. 19	Šesnaesti veljače, ne, danas je sedamnaesti.	[A5] s. 19
Han är deras guldkalv, det har ju stått om honom i både Expressen och Aftonbladet, så nog kommer det bli skrivelser nu.	[A5] s. 24	On je njihovo zlatno tele, o njemu su pisali i <i>Expressen</i> i <i>Aftonbladet</i> , pa će naravno i sada biti puno piskaranja.	[A5] s. 25
Han är ju över en som en hög hela tiden.	[A5] s. 25	Stoji nada mnom kao jastreb cijelo vrijeme.	[A5] s. 26
Du vet ju hur de är.	[A5] s. 29	Znaš kakvi su.	[A5] s. 30
Och församlingen är ju helt emot psykologer och sjukhus och sådant.	[A5] s. 29	I cijela vjerska zajednica je protiv psihologa, bolnica i sličnoga.	[A5] s. 30
Tja, jag har ju inte gjort någon obduktion ännu, svarade han långsamt.	[A5] s. 34	- Pa, još nisam obavio obdukciju - odgovorio je polako.	[A5] s. 35
Men något måste du ju ha observerat redan nu?	[A5] s. 34	- Ali nešto si već morao primijetiti?	[A5] s. 35
Herregud, han var ju omgiven av krymplingar och halvidioter.	[A5] s. 35	O, Bože, bio je okružen bogaljima i poluidiotima.	[A5] s. 36
Annars kunde jag ju lika gärna låta dig försvinna iväg på ett års ledighet med betalning.	[A5] s. 40	Inače bih ti jednostavno mogao dati jednu slobodnu, neradnu godinu uz punu plaću.	[A5] s. 41
Det är ju dina kollegor som får bära tyngre lass.	[A5] s. 41	Det är ju dina kollegor som får bära tyngre lass.	[A5] s. 43
Nja, det är ju Sven-Erik som håller i trådarna, svarade hon tveksamt.	[A5] s. 44	Nee, Sven-Erik je osoba odgovorna za to - odgovorila je oklijevajući.	[A5] s. 45
Också avlägsnade efter det att döden inträtt. Den ena fanns ju kvar på platsen.	[A5] s. 48	- Također su nastupile nakon što je nastupila smrt. Jednu smo našli na mjestu događaja.	[A5] s. 51
Tänk, det räckte ju precis så att det blev en kattunge till Norrgården och en till Mellangården och en till Sörgården.	[A6] s. 38	Uostalom, pomislite samo, bio je točno po jedan mačić za svaku kuću: jedan za Sjeverje, jedan za Namedje i jedan za Južje.	[A6] s. 36
Vi letade uppe i lampan och tittade efter om det fanns någon karta instoppad bakom tapeten uppe vid taket, för det skulle ju vara nånstans högt uppe, eftersom det var "fågel".	[A6] s. 59	A mi smo tražile kraj lampe, i provjerile ima li što zataknuto iza tapeta, gore uz krov, jer moralo je biti negdje visoko kad se zvalo "ptica".	[A6] s. 57
Jag kunde ju inte tala om vad jag skulle ha smörgåsarna till, så jag svarade inget.	[A6] s. 72	Nisam joj mogla otkriti zašto mi trebaju sendviči pa nisam ništa ni rekla.	[A6] s. 71

Vi fick åka på snöplogen, Anna och jag, och de andra fick gå bakefter. Nu var ju vägen plogad och fin, så det var ingen konst.	[A6] s. 101- 102	Dopustio nam je da se vozimo na ralici, Anni i meni, dok su ostali morali hodati iza nas. Sada je put bio probijen i izravnana pa to nije bilo teško.	[A6] s. 100
Men han hade mycket mera att tala om, viktiga saker: det är ju en rentav onaturlig värme, och det är dumt att det skall byggas ett stort riksdagshus på den lilla holmen där, och min hustru är för resten inte heller riktig kry.	[A7] s. 10- 11	Ali on mi je imao još puno toga reći, važne stvari: sada je stvarno neprirodno vruće, kako je glupo što će se graditi velika zgrada parlamenta u tom malom zaljevu, ah, da, ni moja žena nije sasvim zdrava.	[A7] s. 6
Men man kan ju inte heller sätta allt på spel, ställning anseende, framtid, för att hjälpa främmande och likgiltiga människor.	[A7] s. 15	Ali ne možeš ni sve staviti na bubanj, društveni položaj, ugled, budućnost, samo kako bi pomogao nepoznatim i ravnodušnim ljudima.	[A7] s. 11
- Femtiosex år, tror jag - nej, han är kanske femtio- sju. Men han ser ju äldre ut.	[A7] s. 21	“Pedeset i šest, mislim, ne, možda pedeset i sedam. Ali izgleda starije.”	[A7] s. 15
Ni har kanske gissat det, ni ser ju mitt igenom mig.	[A7] s. 22	Možda ste već pretpostavili, odmah ste me prozreli.	[A7] s. 16
- Ja, sade han, min hustru har ju sedan sagt mig hur det står till.	[A7] s. 24	“Da”, rekao je. “Žena mi je već rekla kako stoje stvari.	[A7] s. 18
Och jag är ju för resten en gammal man.	[A7] s. 24	Osim toga, ja sam star čovjek.	[A7] s. 18
- Ja, sade jag, jag betvivlar naturligtvis inte att pastorn sätter sin hustrus hälsa framför allt annat. Och för övrigt är det ju gott hopp om vi skall kunna få henne frisk igen.	[A7] s. 24	“Dobro”, rekao sam, “naravno, ja ne sumnjam da vam je zdravlje važnije od svega. A i, po svemu sudeći, imamo dobre šanse da je sasvim izliječimo.”	[A7] s. 18
Jag minns dig ju från barndomen och ungdomen som den lättaste, yraste, luftigaste av alla årets nätter, varför så kvav och ängslande nu?	[A7] s. 26	Sjećam te se iz djetinjstva kao najlakše, najvrtoglavije, najprozračnije od svih noći, zašto si sada tako zagušljiva i mračna?	[A7] s. 19
Det var alltid sådana kvinnor som tände mitt begär. Men eftersom de redan älskade andra män, kunde de ju icke se mig.	[A7] s. 33	Uvijek mi takve žene izazovu požudu. Ali budući da su one već zaljubljene u druge muškarce, ne mogu me vidjeti.	[A7] s. 25
Midsommarnatt, ljusa blå natt, du var ju dock förr så lätt och luftig och yr, varför ligger du nu som en ångest över mitt bröst?	[A7] s. 34	Ivanjska noći, svijetla, plava noći, prije si bila tako lagana i prozračna i vrtoglava, zašto mi sada tako pritišćeš grudi?	[A7] s. 25
Jaså, du känner den där Recke, det lär ju vara en framtidsman - det sägs att han är ärelysten?	[A7] s. 37	“A tako, ti dakle poznaješ tog Reckea, on bi trebao biti čovjek budućnosti, priča se da je ambiciozan?”	[A7] s. 28
Men har har vant sig att begagna Gud till allt möjligt, som det bäst passar sig för honom. Det göra de alltid, jag känner ju så många präster.	[A7] s. 41	Ali navikao je koristiti Boga za sve moguće, kako mu paše. Svećenici to uvijek rade, poznajem mnogo njih.	[A7] s. 30
Men han hade tröttnat på att skriva och	[A7]	Ali umorio se od uzaludnog pisanja	[A7]

aldrig få svar, och sedan träffades vi aldrig - inte på många år, och då var ju allting så annorlunda.	s. 44	bez odgovora i nakon toga dugo se nismo sreli, mnogo je godina prošlo, a onda je sve bilo drukčije.	s. 33
Ännu natten förut hade jag ju legat vaken och bett till Gud om befrielse och ro.	[A7] s. 45	A samo noć prije ležala sam budna i molila Boga za oslobođenje i mir.	[A7] s. 34
Men säg mig, fru Gregorius, har ni aldrig tänkt på skilsmässa? Ni är ju inte bunden vid er man av något ekonomiskt nödvång - er far lämnade ju förmögenhet efter sig, ni var enda barnet, och er mor lever ännu, i goda omständigheter, inte sant?	[A7] s. 47	“Ali recite mi, gospođo Gregorius, zar niste nikada pomislili na razvod? Niste prisiljeni biti s njim zbog novca, pa otac vam je ostavio čitavo bogatstvo, vi ste jedino dijete, vaša je majka još uvijek živa i vodi lagodan život, zar ne?”	[A7] s. 35
Vems var då felet - var det prästens? Han hade ju bara begärt henne, som myriader män ha begärt myriader kvinnor, (...).	[A7] s. 48	Čija bi inače bila krivica - pastorova? On ju je samo poželio, kao što su bezbrojni muškarci poželjeli bezbrojne žene, (...).	[A7] s. 36
Hon var inte vaken då hon gifte sig med den människan, hon gjorde det i sömnen. I drömmen ske ju ofta de besynnerligaste saker, och de förefalla fullkomligt naturliga och vanliga - i drömmen.	[A7] s. 48	Nije bila budna kad se udala za tog muškarca, udala se u snu. U snovima se često događaju najneobičnije stvari koje nam se tada čine sasvim prirodnima i normalnima.	[A7] s. 36
Nå, pastor Gregorius är för sin del ortodox och inte det ringaste frisinnad, dessa nyheter förefalla honom därför allesammans högst betänkliga, men bacillerna äro ju också betänkliga, och vad skulle man göra?	[A7] s. 50	Ne, pastor Gregorius je u vezi s tim pitanjem ipak konzervativan i malo slobodouman, te su mu se vijesti zato činile krajnje zabrinjavajuće, ali i bacili su zabrinjavajuća stvar, što da čovjek radi?	[A7] s. 76
Om bilen blir hängande på underredet spelar det ju nämligen ingen roll hur många hjul som snurrar.	[B1] s. 24	Ako automobil nasjedne šasijom na prepreku, nije važno koliko će se kotača okretati u zraku.	[B1] s. 51
Fast Volkswagenkunderna har ju visat sig vara nöjda.	[B1] s. 25	Međutim, pokazalo se da su Volkswagenovi kupci zadovoljni.	[B1] s. 51
Och det gick ju bra, konstaterar han. Kommunen kunde fylla alla tomma bostäder och många av dem som kom till Hedemora på 90-talet har aldrig flyttat därifrån.	[B1] s. 33	Tada je sve dobro prošlo. Općina je popunila sve prazne stanove, a mnogi koji su se 1990.-ih doselili, nikada nisu ni otišli.	[B1] s. 59
Ägaren hade inget intresse av att de blev sjuka eller undernärda – i så fall skötte man ju sin investering dåligt.	[B2] s. 107	Gospodarima nije bilo u interesu da je rob bolestan ili pothranjen jer bi to značilo da loše upravljaju svojom investicijom.	[B2] s. 132
Kungens killkompisar fick flera gånger rycka in och lugna honom. Det var ju inte han som skulle föda.	[B3] s. 12	Njegovi su prijatelji više puta priskakali u pomoć i smirivali ga. Nije on trebao roditi.	[B3] s. 25
Ni vet ju att folk lätt blir osynliga om man skrämmer dem tillräckligt ofta, sa Tooticki och åt upp en äggsvamp som liknade en liten trevlig snöboll.	[B4] s. 64	Znate da ljudi lako postanu nevidljivi ako ih se zastrašuje dovoljno često, reče Tooticki i proguta jednu puharu koja je nalikovala maloj, slatkoj	[B4] s. 18

		snježnoj grudi.	
Det var ju roligt att se, började han, att lilla Ninni syns mera idag. Ju mer man ser dess gladare blir man...	[B4] s. 68	– Lijepo je vidjeti, počeo je, da se mala Ninni danas bolje vidi. Što se više vidi, to smo radosniji...	[B4] s. 22
Jag tycker ni har förändrat ungen så att hon är värre än lilla My. Men huvudsaken är ju att hon syns.	[B4] s. 70	Mislim da ste promijenili dijete tako da je sad gora od male My. Ali najvažnije je da je vidljiva.	[B4] s. 22
Det finns ju en jävvla massa elände, vet du, det finns såna som är fullkomligt utsvultna på all mänsklig gemenskap.	[B5] s. 59	Mnogo ih je jadnih, znaš, poneki su potpuno izmoreni od gladi za zajedništvom.	[B5] s. 20
Vi människor, sa han till mig över skolfrukosten, är ju alldeles hjälplösa i det här jävvla samhället!	[B5] s. 60	Mi, ljudi – rekao mi je tijekom školskog odmora – sasvim smo bespomoćni u ovoj vražjoj zajednici!	[B5] s. 21
Men det satte sig ju fruarna emot – fruntimmer är mycket mer materialistiska än karlar, dom saknar känslan för det där, dom mäter allting i prylar och pengar!...	[B5] s. 61	Ali žene su se protivile tome – ženske su veći materijalisti od muškaraca, fali im osjećaj za to, sve mjere u stvarima i novcima!...	[B5] s. 21-22
Jag passade på att skjuta in att den s.k. utvecklingen ju i själva verket var en chimär.	[B5] s. 62	Iskoristio sam priliku da ubacim da je taj tzv. razvoj u stvari varka.	[B5] s. 22
Hon tyckte ju det var jävvligt roligt då, när jag började tjäna pengar och köpte bil, och hon kunde säga att Ragnar, han har köpt bil nu.	[B5] s. 62	Mislila je da bi bilo baš super kad bih ja počeo zarađivati i kupio auto, pa bi mogla govoriti da je Ragnar sad kupio auto.	[B5] s. 23
Men man blir ju så in i helvete bunden vid alla prylar man skaffar sig.	[B5] s. 62	Ali postaneš toliko prokleta vezan za sve stvari koje si nabaviš.	[B5] s. 23
Man har ju det där i sig, längtan till de stora vidderna, till ödsligheten och tystnaden.	[B5] s. 64	Čovjek to ima u sebi, čežnju za velikim prostranstvima, osamom i tišinom.	[B5] s. 25
Nu hänger hon ihop med en poet i Stockholm, gubevars! utropade Ragnar. Så en annan är ju inte värd nånting längre.	[B5] s. 65	Sad se družu s jednim pjesnikom u Stockholmu, naravno! – viknuo je Ragnar. – Tako da netko drugi više ništa ne vrijedi.	[B5] s. 25
Man inbillar sig ju att flickorna däruppfifrån är mera äkta och naturliga och ursprungliga på nåt sätt, sa jag	[B5] s. 65	Zamišljaš si da su cure odozgo jednostavnije, prirodnije i nekako izvorne – rekao sam.	[B5] s. 25
Jag blev ju blyxtkär och det var jävla fint första sommarn –.	[B5] s. 65	Odmah sam se zaljubio i bilo je prokleta lijepo prvog ljeta.	[B5] s. 25
Man minns ju när man åkte ut till ön på sommarlov.	[B5] s. 66	Sjećam se kad smo išli na otok za ljetne praznike.	[B5] s. 26
Det klarade ni ju bra, sa jag.	[B5] s. 68	Dobro ste to obavili – rekao sam.	[B5] s. 28
Man har ju inte fått lära sig nåt egentligen, samhällskunskap och geografi, det är allt. Inte snickra, inte mura...	[B5] s. 69	U stvari ništa drugo nisi naučio, znanost o društvu i geografija, to je sve. Ne izrađivati stolariju, ne zidati...	[B5] s. 29
Nä, man har ju tatt det här jobbet för att man tycker om ungdom, så man	[B5] s. 69	Ma, odabereš ovaj posao jer voliš djecu, tako da ne smiješ kukati.	[B5] s. 29

ska la inte gny.			
Man kan inte bli älskad av alla. Men det är ju inte det man vill heller – man vill bli älskad av en eller ett par, inte sant?	[B5] s. 70	Ne mogu te svi voljeti. Ali to ni ne želiš – želiš da te voli jedan ili nekoliko, zar ne?	[B5] s. 30
Företaget är ju hans verk, säger Cecilia Lind.	[B6] s. 69	Tvrтка je njegovo djelo, kaže Cecilia Lind.	[B6] s. 26
Hägg har ju rätt i att vi i vårt land mest har sett Mussolini som en lite pajasaktig föregångare till Hitler, en diktator med kejsarambitioner som mest liknade en figur tagen ur en operett.	[B6] s. 71	Hägg je u pravu kada kaže da je u njihovoj zemlji Mussolini uglavnom smatran bedastim Hitlerovim prethodnikom, diktatorom s ambicijama o carstvu koji je pak najviše podsjećao na lika iz neke operete.	[B6] s. 29
Språket vid mötet var tyska, Mussolini var ju beläst och talade flera språk, medan Hitler enbart behärskade sitt modersmål.	[B6] s. 72	Jezik sastanka bio je njemački, Mussolini je bio načitan i govorio više jezika, dok je Hitler vladao samo materinskim.	[B6] s. 29-30
Det kom ju att bli fler möten och Mussolini svalde till slut Hitlers rasism tillfullo.	[B6] s. 72	Nakon toga održano je još sastanaka na kojima je Mussolini na kraju potpuno prihvatio Hitlerov rasizam.	[B6] s. 30
Hon gick ut kulturvetarlinjen förra våren, och det har hon ju inte fått nåt jobb på.	[B7] s. 11	Proljetos je završila kulturalne studije i dosad još nije pronašla posao.	[B7] s. 12
Vi har ju tiden för oss. Liksom.	[B7] s. 17	Mi imamo vremena. Kao.	[B7] s. 27
Sist de gick på bio riktigt skull de se Men in black med Will Smith och Tommy Lee Jones, men den var utsåld så det blev första Beck-filmen istället, som ingen av dem egentligen ville se, men hade nu skaffat barnvakt var det ju lika bra att utnyttja tillfället.	[B7] s. 19	Zadnji put kada su išli u kino, htjeli su gledati Ljude u crnom s Willom Smithom i Tommyjem Lee Jonesom, ali je film bio rasprodan, pa su gledali prvi film o detektivu Becku umjesto toga. Nijedno od njih ga zapravo nije htjelo gledati, ali su već dogovorili dadilju pa su morali iskoristiti priliku.	[B7] s. 29
Upplevelsen av varför någon har frågat mig kan ju vara väldigt personlig.	[B8] s. 24	Dojam zašto nas je netko zaustavio može biti vrlo osoban.	[B8] s. 30
Det finns tidigare dömda som uppfattar att de alltid är ifrågasatta, fast det syns ju inte på någon att man har begått ett brott.	[B8] s. 24	Neke ranije osuđivane osobe misle da su uvijek sumnjive, iako se ni na kome ne može vidjeti da je počinio zločin.	[B8] s. 30
Du har ju aldrig varit främmande för lite skruvade idéer (jag minns fortfarande ditt omtvistade förslag om att alla sexköpare borde få ett gredelint kuvert hemskickat).	[B8] s. 24	Vama pomalo uvrnute ideje nikada nisu bile strane (još se uvijek sjećam Vašeg spornog prijedloga da svi kupci seksualnih usluga dobiju ljubičastu kovertu na kućnu adresu).	[B8] s. 30-31
Om de bara hade ringt mig så hade jag ju kunnat berätta att han inte drack alkohol.	[B8] s. 26	...da su me barem nazvali, mogla sam im reći da on ne pije alkohol.	[B8] s. 32